ნელიწადი მესამე — ფასი 7 კაპ. — ოთხშაბათი, მაისის 3, 1917 წ.

საქართველო

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.

ფოსტის მისამართი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, почт. ящикъ № 76

ტელეფონი 15—73

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 30 კ., უკანასკნელზე—20 კ., **კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი:** სტრიქონი პეტიტი 1 გვ. ღირდება 50 კ. 4-ზე 30 კ., ტექსტში—80 კ. სამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ ზომით 15×2 ღირს 6 მ.; 20×2 ღირს 8 მ., 25×2 ღირს 10 მ. 3 საათისშემდეგ (მიიღება მხოლოდ ა. კალანდაძის სტამბაში) ღირ. მეტი. **დამატებიანი № ღირს ყველგან 10 კაპ.**

№ 94 — ყოველდღიური საპოლიტიკო, საეკონომიო და სალიტერატურო გაზეთი — № 94

გაზეთი
„საქართველო“
ღირს:

მთელის წლით—15 მ., 1/2 წლით—9 მ., 3 თვით—5 მ., 1 თვით—1 მ. 80 კ.

წლიურ ხელის მოწერის ფასი შეიძლება ნაწილ-ნაწილად იქნას გარდახდილი შემდეგის წესით: ხელის მოწერის დროს—7 მ.; 1 მარტისთვის 5 მ. ⁄ 1 ივნისისათვის 3 მ. მისამართის გამოცვლისათვის ქალაქგარეთელმა ხელის მომწერმა უნდა წარმოადგინოს 50 კ. ფოსტის მარკით.

რედაქციის მისამართი: თბილისი, **მოსკოვის ქუჩა № 4,** ანუ ფოსტის ყუთი № 76 (почт. ящикъ № 76).

კანტორა ღია: დილით 9—3 საათამდე, საღამოს 5—7 საათამდე.

1 აპრილიდან წლის ბოლომდე გაზ. „საქართვ.“ ეღირება 11 მ.—25 კ.

ვისაც სურს ხელისმოწერის ფასის განაწილებით ისარგებლოს, ხელის მოწერისათანავე 5 მ. 75 კ. უნდა წარმოადგინოს, დანარჩენი კი 1 მარტს და 1 ივნისს, უკვე გამოცხადებულის საერთო წესის მიხედვით.

რედაქტორი: გრიგოლ ვეშაპიძე.

გამომცემელი: ამხანაგობა „საქართველო“.

დამწუხრებულნი: მეუღლე **იულია ნიკოლოზის ასული ხუნდაძისა,** ქალიშვილები **ნინო ქუბულაძისა, ვერა ახვლედიანისა, ანა პეტრეს ასული ხუნდაძისა,** ძმისწულები **სალომე ხუნდაძის ასული და ილიპტე სანიკიძისა** აუწყებენ ნათესავებს და ნაცნობებს, რომ ხანგრძლივის ავადმყოფობის შემდეგ, 2 მაისს, გარდაიცვალა ნადვორნი სოვეტნიკი

პეტრე პავლეს ძე ხუნდაძე

პანაშვიდი დღეს, 3 მაისს, საღამოს 7 საათზედ. მიცვალებულის გამოსვენება (საკუთარი ბინიდან გოლოვ. პროსპექტი № 30) 4 მაისს, დილის 10 საათზე, კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე დასასაფლავებლად.

(1—626—1)

ნავთის მრეწველი და სავაჭრო-სააქციონერო

ქართული საზოგადოება.

ძირითადი თანხა 5.000.000 მან.

გაყოფილია 50,000, თითთო 100 მანეთიან აქციებად.

ეს საზოგადოება დაარსდა ბაქოში ნავთის მრეწველ ქართველ საზოგადოების ნავთის მრეწველობის შესაძენად და საექსპლოატაციოდ. დარჩა გაუნაწილებელი აქციები. მათს შესაძენად წინასწარი ჩაწერა შეიძლება მაისის 10-დის.

1) ქ. ბაქოში ნავთის მრეწველობის ქართულ საზოგადოებაში (ფორონცოვის ქუჩა № 4) და 2) ქ. თბილისში ამიერ კავკასიის ბანკის გამგეობაში (ლორის მელიქოვის ქუჩა, თბილისის სათ.-აზნ. ბანკი). ხელის მოწერა ფოსტით და ტელეგრამით შეიძლება, მხოლოდ 10 მან. უნდა გამოიგზავნოს.

საზოგადოების დამფუძნებელი **ლ. კ. მამულაიშვილი.**

(6—668—1)

ქართველ მსახიობთა საპრეფესიო კავშირი.

აპრილის 30, 1917 წლისა, ახალ კლუბის შენობაში დანიშნულია ქართულ თეატრის მსახიობთა ყრილობა

საპროფესიო კავშირის
დასაარსებლად.

სხვა ქალაქებში მყოფ ქართველ მსახიობთ, რომელთაც ოდესმე უმსახურნიათ ან ეხლა მსახურობენ ქართულ თეატრში, ვთხოვთ ამ დღისათვის მიუცილებლად ჩამოვიდნენ ქ. თბილისს.

ყრილობა დაიწყება დილის 11 საათზე.

რჩეულნი: ანდრონიკაშვილი კ., დადიანი შალვა, შალიკაშვილი ვალ.

(6—661—4)

განცხადება
ახალ კლუბის მამასახლისთა საგზო

აუწყებს ყველას, ვინც კლუბის ბიბლიოთეკით სარგებლობენ, რომ მომავალ

მაისის პირველიდგან

კლუბი შეუდგება ბიბლიოთეკის სისტემატიურ კატალოგის შედგენას და ამიტომ სთხოვს წაღებული წიგნები

დაუყოვნებლივ დააბრუნონ.

(4—669—2)

გ. ლეონიძის
რედაქტორობით.

ისყიდება: ქ. შ. წ.-კ. საზოგადოების მაღაზიაში, კანტორა „ვანათლება“-ში, „ცოდნაში“, სვიმონას კიოსკში—ახალ კლუბის შესავალში და სხ. **ფასი 40 კაპ.**

თბილისი, მაისის 3.

სოფლის ვითარება

სოფლის დღევანდელი ვითარება სამძიმოა და მომავალი კიდევ უფრო საშიში. ჩვენ ქვეყანას საკვები მაშინაც კი შემოაკლდებოდა ხოლმე, როდესაც ყოველი ნაჭერი მიწა დამუშავდებოდა და მოსავალიც რიგიანი მოვიდოდა. გასაოცარი არ იქნება, რომ დღევანდელს პირობებში ჩვენი ქვეყანა დაიმშეს. სხვა უბედურობასთან ერთად რუსეთიდან პურის შემოტანა თანდათან ძნელდება. მალე, შესაძლოა, პურის შემოზიდვა სრულიად შეწყდეს, ვინაიდან თვით რუსეთში საკმაო პური უკვე აღარ მოიპოვება.

ასეთს პირობებში ჩვენს ქვეყანას განსაკუთრებული მზრუნველობა სჭირია. არ მოგვეპოებოდა საკმაო ძალა და გამოცდილება, რომ მოსალოდნელ სიმშილობის წინააღმდეგ რაიმე რადიკალი ზომები მიგვეღო. ეხლა ხომ ყოველივე ეს უკვე დაგვიანებულიც არის. ის ღა დაგვრჩენია, რომ საზოგადოებას სურსათის მომჭირნეობისა და დაზოგვისათვის მოვუწოდოთ. მწარე დღეები მოგველის, თუ აქაც ჩვეული დაუდევრობა გამოვიჩინეთ.

საუბედურეროდ, ასეთს სასარგებლო და გონიერ მუშაობას ჯერ ჩვენ ვერსად ვხედავთ, მავნე და საზარალოს კი მრავალ ს. სოფლებიდან ამბავი მოგვდის, რომ ზოგიერთს კუთხეში გლეხებმა თითქმის სრულიად მიატოვეს ხვნა-თესვა და მთელ დღეებს ყრილობებზე ატარებენ.

თავისუფლება მოითხოვს, რომ ყოველი მოქალაქე მას შვგნებულად ემსახურებოდეს. ყოველ მოქალაქემ მონაწილეობა უნდა მიიღოს პოლიტიკურ ცხოვრებაში, მაგრამ საჭიროა ერთგვარი ზომიერების დაცვა, განსაკუთრებით დღევანდელ მომენტში.

ქართველ მშრომელთა დიდი უმრავლესობა შრომას მოშორებულია. სახლში დარჩენილთა დაუზოგავმა მუყაითობამაც შესაძლოა ვერ იხსნას ჩვენი ქვეყანა დამშევისაგან, მაგრამ რა უბედურობა დატრიალდება, თუ ესენიც მუშაობას თავს დაანებებენ?

დაუყოვნებლივ უნდა იქნეს ზომები მიღებული, რომ სოფლებში ყრილობები მხოლოდ უქმი დღით იმართებოდეს. ეს უნდა დაავალოს პარტიებმა თავის პროპაგანდისტებს. ადგილობრივ კომიტეტები ვალდებულნი არიან ამის შესახებ გააფრთხილონ, როგორც ხალხი, ისე პარტიებისაგან სოფლად დაგზავნილი პირნიც.

ჩვენის ქვეყნის სასურსათო გასჭირი და სიმშილის საშიშროება გვიკარნახებს, რომ სოფელში პოლიტიკური მუშაობა ისე ვაწარმოვოთ, რომ სოფლის ქონებრივი კეთილდღეობა არ გავანადგურეთ.

საქმე თუ დოგმა?

რუსეთის მთავრობა ძველადაც ჰყავდა და ეხლაც ჰყავს, მაგრამ ჩვენი ურთიერთობა. მთავრობასთან ისეთი არ უნდა იყოს, როგორიც წინეთ იყო. ძველს მთავრობას დემოკრატია ნიადაგ ოპოზიციაში ედგა. თავისუფლების საქმე მოითხოვდა, რომ მას ყოველგვარ შემთხვევით ესარგებლა მთავრობის სახელის გასატეხათ და მისი ძალა-გავლენის შესამუსრავად. ძველ მთავრობას ის ხშირად უსაფუძვლოდაც აუხირდებოდა და ეს სასარგებლოც იყო დასახულ მიზნებისათვის. ძველი წყობილება დაემხო და მასთან ბრძოლის ძველი ზნე და წესიც დემოკრატიამ მასვე უნდა გაატანოს.

ამ ჟამად რუსეთს რევოლიუციონური ძალები ჰმართავს. რუსეთის მთავრობა დემოკრატიულია და ასეთად დარჩება სამუდამოთ. დემოკრატი მთავრობას ოპოზიციაში კი არ უდგას, არამედ თვით მთავრობაა. მართვა-გამგეობის განახლებული ორგანოები ხალხის არჩეულნი არიან და ხალხსავე ნდობით აღჭურვილნი უნდა იყვნენ. თავის თავად აშკარა უნდა იყვეს ყველასთვის, რომ ამის შემდგომ ამომრჩეველნი მუდმივ ოპოზიციაში არ უნდა უდგნენ იმ პირთ, ვისაც მათ მართვა-გამგეობის საქმე ჩააბარეს. დემოკრატიული წყობილების ბუნება არ იწყნარებს ძველს წესს, როდესაც მთავრობას ხალხი თავის მტერად ჰყავდა მიჩნეული და ხალხი კიდევ თავის მხრით მთავრობა არაფრით არ ზოგავდა. დემოკრატიულ მთავრობას კი ხალხი კი არ უნდა ებრძოდეს, არამედ მას უნდა იცავდეს. ასეთი მთავრობის სისუსტე და უძლურება თვით ხალხს უძლურების ნიშანია, მისი მარცხი ხალხის მარცხია. აქედან, რასაკვირველია, ისეთი დასკვნა არ უნდა გამოვიყვანოთ, თითქოს დემოკრატია ამორჩეულ პირების ყმად გახდეს და მუდმივად მათს მორჩილებაში იყოს. პირიქით, ის მუდამ თვალყურს უნდა ადევნებდეს მათს მოღვაწეობას და ყოველს მათს ნაბიჯს თავის სურვილებისა და ინტერესების თვალთაზრისით აფასებდნენ, მაგრამ ასეთს კონტროლს, ასეთს კრიტიკას მუდამ არსებითი ხასიათი უნდა ჰქონდეს. მიუღებელია დემოკრატიული ორგანოების წინააღმდეგ თვით დემოკრატიის მიერ ისეთი ბრძოლის წარმოება, როგორც ეს ძველი რეჟიმის დროს იყო. სამწუხაროდ, ასეთს მოვლენებს რუსეთში ამ რევოლიუციის ჟამს ხშირად აქვს ადგილი. ამა თუ იმ რევოლიუციონურ ორგანოს ხშირად აუმხედრდებიან, არა მხოლოდ ძველის რეჟიმის მოტრფიალენი, არამედ ის წრეებიც, რომელთაც ის წარმოშვეს. რაიმე არსებითი მიზეზის გამონახვა ხშირად შუძლებელია. ცხადია, რომ რუსეთის ხალხს ჯერ კიდევ ვერ მოუხერხებია საკუთარ იმ ძველი ჩვეულების დავიწყება, რომ მმართველ ორგანოებს წინააღმდეგ ბრძოლა ყოველთვის და ყოველშემთხვევაშია საჭირო.

ხშირად ის ძველს ახლითა სცვლის, რომ ამ ახალსაც ისევე ებრძოლოს, როგორც ძველს. დემოკრატიას საკუთარ ჯერ კიდევ ვერ გამოუურკვევია თავისი მდგომარეობა სახელმწიფოებრივ ცხოვრებაში და შესაფერისი ტაქტიკა ვერ გამოუმუშავებია. ამ დღეებში თბილისის ქალაქის გამგეობაში დიდი კამათი ასტეხეს იმის შესახებ, თუ რამდენად შეეფერება დემოკრატს და რევოლიუციონერს ჯამაგირად თვეში 800 მან. აღება. საკითხი ხმოსანმა ბაბოვმა და გამგეობის წევრმა ათაბეგოვმა წამოაყენეს. ეხლა, როგორც მოგეხსენებათ, ყველა თბილისის ხმოსნებს თავი სოციალისტებად და რევოლიუციონერებად მიაჩვთ. და მათ აშფოთებს, როდესაც სასურსათო საქმის გამგე ჯამაგირად 800 მან. ღებულობს! განა მათ მართლა ეგონებოდათ ეს ჯამაგირი ასეთ რთულსა, საპასუხისმგებლო და ამასთანავე მცირე დროსთვის შექმნილ საქმისათვის... არა, მათ უთუოდ კარგად უწყოდნენ, რომ თუ ბ. ელიავას შრომა 800 მ. ნაკლებ ღირდა, მაშასადამე, ის დაკისრებული საქმისათვის გამოსადეგი არ ყოფილა. ჩვენ არ ვიცით შესაფერისი აღმოჩნდა თბილისის სასურსათო საქმის გამგე დაკისრებულ საქმისთვის, თუ არა. არსებითად ამაზე მსჯელობა იქნებ ყოველთვის გამოსადეგი იყოს, ხოლო თბილისის თვითმართველობაში საკითხს ასე როდი შეეხებიან.

სამწუხაროდ, ათაბეგოვისა და ბაბოვის გადაგდებულ ანკესზე თვით ბ. ელიავას ამხანაგებიც აეგნენ. მართლაც, შეუძლებელია, რომ დემოკრატი მოღვაწე ამდენ ჯამაგირს ღებულობდესო, განაცხადეს მათ. იქნებ ან სახელმწიფო ხაზინისთვის, ან ქალაქის კასისა, ან და თვით ხალხისთვის იყოს გამოსადეგი, რომ სასურსათო საქმის სათავეში ისევ ჯაბარი და მისი კომპანია იდგეს, თუნდაც მათ სრულიად უსასყიდლოთ იმსახურონ?

განახლებულ ცხოვრებას ჩვენ ჯერ კიდევ ხშირად ძველი სათვალებით გადავხედავთ ხოლმე. სასურსათო საქმე იმდენათ მნიშვნელოვანი და საყურადღებოა, რომ განახლებულ ცხოვრებისთვის უკვე შეუფერებლ დოგმებისთვის ის ოდნავადაც არ უნდა დავაზიანო, ერთი წუთითაც არ უნდა შევაფერხოთ.

ე. მალი.

ფინეთის პარლამენტიდან

2

როგორც დეპეშითაც გატყობინებდით, ფინეთის პარლამენტის ანუ, როგორც ფინები უწოდებენ, **ედუსკუნტა-ს** გახსნის დღედ აპრილის 4 იყო გამოცხადებული (ა. სტ.). ამ დღეს მხოლოდ დეპუტატები და ჟურნალისტები გამოცხადდნენ. პარლამენტის კანცელარიაში შეასრულეს ფორმალური მხარე და მიიღეს დანიშნული ადგილები.

აპრილის 5-ს გაიხსნა კრება, რომელსაც თავმჯდომარეობდა უძველესი დეპუტატთაგანი დოქტორი **აქსელ ლილლე.** დაიწყო არჩევნები პრეზიდიუმისა. წინდა წინე ცხადი იყო, რაც უნდა მომხდარიყო. პარლამენტის თავმჯდომარედ ამორჩეულ იქმნა სოციალ-დემოკრატი **კულერვო მანნერი,** მის პირველ ამხანაგად—ძველ ფინთა კანდიდატი **იგმანი,** ხოლო მეორე ამხანაგად—სოც-დემოკრატი ვეინო **ოიკინენი.** კრებას არავითარი აღელვება არ ეტყობოდა. ყოველივე მშვიდობიანად სწარმოებდა. ეტყობოდა ამას ჩრდილოეთის დინჯი და მაგარ ნერვების ხალხი იშვიათად მიმართავს ხოლმე.

აპრილის 10-ს მოხდა პირველი საქმიანი კრება. კრებამ განიხილა იმ სიტყვის შინაარსი, რომელიც უნდა წაიკითხოს პარლამენტის სახელით ტალმან **მანნერმა** ხვალისთვის დანიშნულ „ტრადიციულ სადღესასწაულო დღეს“. ხვალ დანიშნულია პარლამენტის გახსნის დღესასწაული. ფინეთის სეიმი უნდა გახსნას, როგორც ამას მოითხოვს ძველი კონსტიტუცია, ფინეთის გენერალ-გუბერნატორმა. ეს წესი ძველია და ალბად **უკანასკნელად** ხდება ასეთის ფორმით. პარლამენტმა მიიღო სოციალ-დემოკრატთა მიერ შედგენილი სიტყვა. ჩვეულებრივად, ტალმანი თვითონ იმუშავებდა სიტყვის შინაარსს, რომელიც გამოხატავდა პარლამენტის პოლიტიკურ ფრაქციათა საერთო შემაერთებელ აზრს. ამხანად, წინააღმდეგ ტრადიციისა, პარლამენტის პრეზიდენტმა წაიკითხა ნხოლოდ სოციალ-დემოკრატთა პარტიის მიერ შედგენილი სიტყვა.

11 აპრილი. 11 საათზე კრება გაიხსნა პარლამენტში. თავმჯდომარემ კრებას მოახსენა სადღესასწაულო წესრიგის შესახებ, რომლის შემდეგაც მთელი პარლამენტი გამართა სობოროსკენ.

მთელი გზა ხალხით იყო გაჭედილი. სობოროში ხალხს საგანგებო ბილეთებით უშვებდნენ. სობოროს თავისი მოწყობილობით მშვენივრად არის შეფარდებული დღესასწაულისთვის. ყველამ თავისი ადგილი დაიჭირა. აგერ გამოჩნდა გენერალ-გუბერნატორი **სტაროვიჩი,** რომელსაც ახლავს რამდენიმე სამხედრო და სამოქალაქო მოხელენი. მას მოჰყვნენ მინისტრები **ტოკოის** წინამძღოლობით, შემდეგ პარლამენტის წევრები პრეზიდენტ **მანნერის** წინამძღოლობით. ყველა მათ დაიჭირეს საგანგებო ადგილები. დაიწყო საეკლესიო წესის შესრულება, რაც მეტად მოკლე და მხიარული იყო. საეკლესიო ორღანი და ხორო, ლიუტერანთა ეკლესიის წესის მიხედვით, მეტის მეტად საინტერესო იყო. ეს დღე იყო ნამდვილი შეჯიბრება ფინურ გალობა-მუსიკისა. მთელი ხალხი ესტეტიურ სიამოვნებას განიცდიდა. საეკლესიო წესის დასრულების შემდეგ მღვდელ-მთავარმა ხალხს მგრძნობიარე სიტყვით მიმართა, რაც მანკე გაიმეორა შვედურ ენაზეც. საზოგადოდ უნდა შევნიშნო, რომ როგორც პარლამენტში ისე ეკლესიაშიც, როცა რამ სახელმწიფოებრივი ხასიათისა ხდება, უეჭველად ფინურ ენის შემდეგ შვედურ ენაზედაც უნდა იქმნას გაიმეორებული. ეს ხდება ფინეთის ძირითად კანონის ძალით, რომელიც ფინეთში ორ სახელმწიფო ენასა სცნობს:—ფინურსა და შვედურს. მღვდელ-მთავრის სიტყვის დასრულებას მოჰყვა მშვენიერი საგალობელი. ორის ნახევარზე საეკლესიო ცერემონია დამთავრდა.

აქედან გავემართენით ეგრედ წოდებულ „სამეფო დარბაზისკენ“, რომელიც სობოროდან 10 წუთის სავალზეა. სამეფო დარბაზი არის მეფის სასახლე, რომელშიც ალექსანდრე მეორემ 1809 წლის **ბორგოს სეიმის** შემდეგ, პირველად გახსნა ფინეთის სეიმი 1865 წელს. ეს წელი ითვლება ფინეთის უფლებათა აღორძინებაგანვითარების ხანის დასაწყისად.

„სამეფო დარბაზი“ არის ის შენობა, სადაც რუსეთის წარმომადგენელი გენერალ-გუბერნატორი ოფიციალად აცხადებდა ფინეთის სეიმის გახსნას და უჩვენებდა საერთო სამოქმედო გეგმას. ეს გეგმა ამავე დროს მაჩვენებელი იყო რუ ეთის მთავრობის **დამოკიდებულების ხასიათისა.** მის საპასუხოდ—ფინეთის სეიმის ტალმანი გამოხატავდა ფინეთის ერის შეხედულებას სეიმისა და რუსეთის მთავრობის შესახებ. ხშირად ეს დღე იყო დიდ **უსიამოვნებისა** და პოლიტიკურად შავბნელ დღეების დასაწყისად, როდესაც რუსეთის მთავრობა აგრესიულ და უსამართლო გზას ირჩევდა ფინეთში სამოქმედოდ. ამიტომ „სამეფო დარბაზი“ ბევრჯელ ყოფილა მოწმედ ასეთ ისტორიულ დღეებისა, რომლებიც ფინეთის ხან აღორძინებისა და ხან დაცემის ხანის დასაწყისი გამხდარან. ეს ასე იყო და დღესაც, ალბად უკანასკნელად ძველ ჩვეულების თანახმად განმეორდა იმავე „სამეფო დარბაზში“.

დათიკო ჩიქოვ ნი.

პრესა

ოტო ბაუერის ბედი.

რუსების მიერ წამოყენილ ტყვეებში აღმოჩნდა ავსტრიის ცრობილი სოციალ-დემოკრატი ოტო ბაუერი. ოტო ბაუერი უფრო ცნობილი არის, როგორც ეროვნულ საკითხის გამშუქებელი მარქსიზმის თვალთახედვით. მას ბევრი უწერია სხვათა შორის შესახებ ქართველ-სომეხთა ურთიერთობისაც.

დღეს ბაუერი თურქესტანის ერთერთ ქალაქში იმყოფება ტყვეთ.

ამის გამო გაზეთი **„ერთობა“** სამართლიანად სწერს:

„სასურველია თბილისის მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭომ პეტროგრადის მუშათა და ჯარისკაცთა საბჭოს შესაფერი წინადადებით მიმართოს, რათა ოტო ბაუერი ტყვეობის პირობებიდან განთავისუფლდეს და მით მას საშუალება მიეცეს კვლავ მეცნიერული შრომის გაგრძობას შეუდგეს. ყველაზე უკეთესი საშუალება იქნება იგი—ბაუერი რუსეთის ისეთ კუთხეში იქმნას დასახლებული, სახელდობრ კავკასიაში, სადაც ეროვნული საკითხის [illegible] მთელი ალიაქოთია ატეხილი და იგი თავის გამოკვლევა-გაშუქებით, და მოხსენება-ლექციებით ეროვნულ საკითხში მეტ სინათლეს შეიტანდა“-ო.

—

ოსმალეთის და რუსეთის სომხები.

„ჰაიასტანი“ სწერს:

„სომხობა ორ ნაწილად განიყოფება და ამ ორ ჯგუფის პოლიტიკურ-საზოგადოებრივ ცხოვრებაშიც სხვა და სხვა ხასიათის საკითხებმა წამოჰყვეს თავი.

ოსმალეთის სომეხთა პოლიტიკური თვალსაზრისი სრულებითაც არ შეესაბამება რუსეთის სომხებისას, ამისთვისაც ერთნაირი ღონისძიებით და ერთგვარ მეტოდით არ შეიძლება ოსმალეთ რუსეთში სომეხთა საკითხის გადაწყვეტა“-ო.

რევოლუცია

დეპეშები

სამეფო გვარეულობის გაჩხრეკა.

იალტა, 27 აპრილი. როგორც ამას წინად ხმები დადიოდა, იალტაში სამეფო გვარეულობა გეგმას ადგენს კონტრ-რევოლიუციის მოსაწყობად. ამ საქმის გამოსარკვევად, ამ დღეებში იალტაში მოვიდა საგამომძიებლო კომისია 500 ჯარისკაცის თანხლებით.

გასჩხრიკეს მამულები: პეტრე ნიკოლოზის ძისა, მარიამ თეოდორეს ასულისა, ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძისა, ანასტასია ნიკოლოზის ასულისა, ალექსანდრე მიხეილის ძისა, პოპოვისა, ნოსტიციისა, როზენისა და კოზმოდემიანის მონასტერი. სასტუმრო „როსიაში“ აღმოაჩინეს 18 თოფი, რევოლვერები და სხვა მიწერ-მოწერის წერილები.

საგულისხმო არაფერი აღმოუჩენიათ და არც არავინ დაუპატიმრებიათო.

სევასტოპოლი, აპრილის 27. ფლოტის და მეცხოვნეთა ჯარის ნაწილმა ყოფილ მეფის გვარეულობის სახლის გაჩხრეკა მოახდინა. ჩამოართვეს რამოდენიმე წერილი. ყარაულები კვლავ მიუჩინეს.

სარწმუნოების გამოცვლის თავისუფლება.

პეტროგრადი. აპრილის 26. შინაგან საქმეთა სამინისტრომ შეამუშავა კანონ-პროექტი სარწმუნოების გამოცვლის შესახებ. ამ პროექტის მიხედვით ამიერიდან სარწმუნოების გამოცვლის თავისუფლება სრულებით უზრუნველყოფილია.

მტერთან დაძმობილება.

მინსკი, აპრილის 29. დასავ. ასპ. მთავარ-სარდლის ორგანო „ნაშ. ვესტ.“-ში დაბეჭდილია, თუ რა შედეგები მოჰყვა გერმანელ ჯარის კაცთან დაძმობილებას. გერმანელები დიდად სარგებლობენ რუსის ჯარის კაცებისაგან, რადგანაც იგინი ყველაფერს იგებენ ჩვენი ჯარის მდგომარეობის შესახებ, ხოლო თავიანთს არაფერს არ ამბობენ. რასაკვირველია, ამნაირი ძმობა მათთან ჩვენი ჯარისთვის დიდად დამღუპველია. ამ უკანასკნელ ხანებში, გერმანელებმა ბევრი რამ შეიტყეს რუსეთის შინაგან მდგომარეობის შესახებ. მათი მიზანია გამოარკვიონ მომენტის ვითარება და შიშველი ხელებით დაიპყრონ რუსეთიო.

იასსი. აპრილის 30. რუმინეთის ფრონტის ჯარებისადმი გენერალმა შჩერბაშჩევმა მოწოდება გამოსცა. მოწოდებაში ნათქვამია, რომ გერმანეთს საფრანგეთის ფრონტზე ჯარი უჭირს, მან კარგად იცის, რომ თუ რუსეთის ფრონტიდან საფრანგეთის ფრონტზე ჯარი არ წაიყვანა, ისე საფრანგეთს ვერ გაუძლებსო. მაგრამ გერმანელები ამას მხოლოდ მაშინ მოახერხებენ, როცა დარწმუნებული იქნებიან, რომ ჩვენ ფრონტზე მას შიში არ მოელის. ამიტომ სცდილობს როგორმე მოგვატყუოს. იმ დაძმობილებას, რომელსაც ეხლა ისინი სცდილობენ, სწორედ ეს აქვს მიზნად. დაგვიძმობილდებიან, გაგვაჩუმებენ და შემდეგ საფრანგეთს წაესხვიან, მერე კი ჩვენ მოგვიბრუნდებიანო. ამიტომ გენერალი მოუწოდებს სალდათებს, უფრთხილდნენ გერმანელებს და ნუ დაუძმობილდებიან.

პსკოვი. აპრილის 27. საფრონტო ყრილობამ დაადგინა, კვლავ აღარ იქმნას დაშვებული გერმანელ ჯარისკაცებთან დაძმობილება, ვინაიდან იგი მხოლოდ შტაბის წარმომადგენლებთან არის შესაძლებელიო.

ორთავიანი არწივი.

პეტროგრადი, აპრილის 28. იურიდიულმა საბჭომ ამ დღეებში განიხილა სახელმწიფოს ღერბის საკითხი და შემდეგი დადგენილება გამოიტანა: ორთავიანი არწივი, კვლავ იქმნას შემოღებული, რადგანაც იგი, მხოლოდ რომანოვების დინასტიის გამოხატულობას არ წარმოადგენს. კვლავ იქმნას მიღებული, როგორც ემბლემა თავი სუფალის რუსეთისა. ღერბის საბოლოო გამოხატულობას დამფუძნებელი კრება დაამტკიცებს.

ხამფერი ბაირალი.

პეტროგრადი, აპრილის 28. იურიდიულ საბჭოს დადგენილებით თეთრ-ლურჯ-წითელი დროშა არავითარ დინასტიურ ნიშნებს და მონარქიულ ემბლემას არ ატარებს, ამისთვის კვლავ იქმნას შემოღებული დამფუძნებელ კრების მოწვევამდე.

დეზერტირების წინააღმდეგ

ხარკოვი, აპრილის 27. საზოგადო ყრილობამ მაზრაში დაადგინა: მომავალ მიწების გაყოფის დროს, დეზერტირებს მიწები ჩამოერთვასო.

სუმალკი, აპრილის 28. სოფლის ერთმა ყრილობამ გადასწყვიტა გაწ კეპლოს დენატურატის გამყიდველნი და სპირტის გამომხდელნი.

აფიცრები.

პეტროგრადი, აპრილის 29. სამხედრო მინისტრმა გამოსცა ბრძანება, რომელშიაც ნაჩვენებია, რომ აფიცრობის 17 პროც. მსახურობს სახელმწიფოს შინაგან ოლქებში და ბრძოლაში მონაწილეობას არ იღებსო. ამისთვის საჭიროა ახლავე, ასეთი ჯარის კაცნი თუ აფიცრები გაიგზავნენ ბრძოლის ველზე, ხოლო მათის მოვალეობის ასრულება მიანდოს მათ, რომელთაც ბრძოლაში მონაწილეობის მიღება არ შეუძლიათ.

ინვალიდების რეზოლიუცია ზავის შესახებ.

ვორონეჟი. აპრილის 30. ინვალიდ აფიცრებისა და სალდათების კავშირის საორგანიზაციო კრებამ თავის რეზოლიუციით ის აზრი გამოსთქვა, რომ ომის გაუმარჯვებლად გათავება ღალატია იმათი, ვინც ომში დაიხოცა და ტყვეობაში იტანჯებიან; დროებით მთავრობას ნდობა გამოუცხადა. ომი საპატიო ზავით უნდა გათავდესო.

ვლეხთა ყრილობის დადგენილება ზავის შესახებ.

ელისავეტგრადი. აპრილის 27. ომის საკითხებისთვის მოწვეული გლეხთა ყრილობა დამთავრდა. დაადგინეს: საპატიო, უანექსიო და უკონტრიბუციო ზავი, ვოველნარი დახმარება ჯარს; ერთა თვითგამორკვევა; დეზერტირების დაბერა; დეზერტირები თავის მიწის ნაწილს დაჰკარგავენ.

უკრაინელი გლეხები და მიწის საკითხი.

კიევი. აპრილის 30. გუბერნიის გლეხთა ყრილობამ დაადგინა მიწის კერძო საკუთრებას ხელი არ შეახონ იმ დრომდის, ვიდრე უკნაინის სეიმი საბოლოოს არ გადასწყვეტს. აგრედვე დაადგინეს ლაშქარს პური მიაწოდონ.

კომანდირი კელლერი და ჯარისკაცნი.

ოდესა. აპრილის 30. სათადარიგო პოლკის ჯარისკაცთა ერთი ნაწილი დროშებით პოლკის კომანდირის პოლკოვნიკ კელლერის სახლისკენ გაემართა. დროშებს ეწერა: „ძარს გერმანელი კელლერიო“. სალდათები მოითხოვდნენ კელლერი დაკვენახვოსო. კელლერს შეეშინდა და ჯარს არ დაენახვა. საქმე გამოსაძიებლად აღმასრულებელ კომიტეტს გადასცეს.

შენახული პური.

ვორონეჟი. აპრილის 30. გამოირკვა, რომ ნიჟნე-დევიცკის მაზრაში, გლეხებს 200 ათასი ფუთი ფქვილი ჰქონიათ შენახული და 2 მილიონი ფუთი კიდევ მარცვალი. სასოფლო საზოგადოებების კომიტეტების წარმომადგენლების ყრილობამ დაადგინა ეცადნენ, რომ ეს პური ჯარსა და მოსკოვს მიაწოდონ. გუბერნიის სხვა მაზრებშიაც ყოფილა შენახული პური.

მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭოს მოწოდება.

პეტროგრადი. მაისის 1. მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭომ, განიხილა რა 30 აპრილის სხდომაზე სახელმწიფოს დღევანდელი მდგომარეობა შემდეგი მოწოდებით მიჰმართა ჯარს და სოციალისტებს: „ძმანო ჯარისკაცნო! რევოლიუციონურ რუსეთის სახელით მხურვალე მოწოდებით მოგმართავთ თქვენ. უკვე მიაგეთ სამგიერო მეფეს, რომელმაც უიარაღოთ გაგგზავნათ მტერთან საომრად. ახლანდელი თქვენი მძიმე მდგომარეობაც ხომ მათი ბრალია, რომელიც უკვე დაამხო თქვენმა ძლიერმა ხელმა; და კიდევ ბევრი დრო დაგვჭირდება მისი შეცდომების გამოსასწორებლად. ომი სრულებითაც არ ჰსურდა ხალხს, მაგრამ მან დაიწყო. ომი ასტეხეს მეფემ და კაპიტალისტებმა. მეფის ტახტიდან ჩამოგდების შემდეგ ხალხმა გადასწყვიტა ომის შეჩერება. მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატთა საბჭომ მოწოდებით მიჰმართა ყველა ერებს, რათა მათ მიეღოთ მონაწილეობა ომის შეწყვეტაში. რუსეთი ახლაც მოუთმენლად ელის მათს პასუხს. მაგრამ, მეგობრებო, რა მნიშვნელობა ექმნება ჩვენს მოწოდებას, თუ მოკავშირეთა მოშველებამდე ვილჰელმის პოლკები დაამსხვრევენ რევოლიციონურ რუსეთს! ჩვენს მოწოდებას არავითარი ფასი არ ექნება, თუ მას მხარს არ დაუჭერს დემოკრატიული რუსეთი.

თავისუფალ რუსეთის ასე უდროოდ დაღუპვა კი დიდი უბედურობა იქნება არა თუ მხოლოდ ჩვენთვის, არამედ მთელი კაცობრიობისათვის. რუსი მუშა და გლეხი მოუთმენლად ელიან მშვიდობიანობის დამყარებას, მაგრამ ეგ ზავი ყველა ერებისთვის უნდა საერთო იყოს. რა იქნება, თუ მოვითხოვთ სეპარატიულ ზავს, ზავს მხოლოდ ჩვენთვის? ნუ თუ არ გეშინიათ გერმანელთა მრისხანე მხედრობისა, რომელიც სცდილობს ჩვენის ძვირფასის სამშობლოს დაუფლებას და ნუ თუ მხოლოდ მისთვის ჩამოვაგდეთ ნიკოლოზი, რომ ვილჰელმი ავიყვანოთ? მშვიდობიანობის დასამყარებლად, ჩვენ უარვყოფთ „დაპყრობის“ პოლიტიკას და მასვე მოვითხოვთ მოპირდაპირსგან. საჭიროა დრო რათა სხვა ერებიც გამოგვესარჩლონ, რათა რკინის ხელით თავისი მეფე-კაპიტალისტების მოქმედება შეაჩერონ. მაგრამ გწამდეთ მეგობრებო, რომ ეს დრო არ დადგება, თუ თქვენი გმირობით ვერა ჰძლევთ მტერს, თუ ჩვენი მხედრობა მოისპობა და ვილჰელმის ფერხთა წინაშე ესვენება უსულო გვამი რუსეთის რევოლიუციისა!“

იბრძოლეთ მედგრად და უარყავით ყოველივე დამოკიდებულება და დაძმობილება მტერთან... დაძმობილება შეიძლება მხოლო მასთან, რომელიც კვდება თავისუფლებისათვის.

გერმანელთა ჯარი კი ბრმად ასრულებს ვილჰელმ-კარლოსის და კაპიტალისტების ბრძანებას. ახლა თქვენზედ არის დამოკიდებული რუსეთის ბედიღბალი. თქვენს ხელთ არის იგი! ნუ ინებებთ მის დაღუპვას!

რუსეთის რევოლიუცია—არის რევოლიუცია, მუშისა და ჯარისკაცისა. იგი წინააღუდგება არა მხოლოდ „ცარიზმს“ არამედ ყოველგვარ ომის საშინელებას. ეს სრულიადაც არ არის რევოლიუცია ნაციონალი, არამედ პირველი ეტაპი საერთაშორისო რევოლიუციისა, რომელიც მოსპობს ომიანობას და დაამყარებს სათნოებას და მშვიოიობიანობას.

მოკავშირე ქვეყნის სოციალისტებო! მოგმართეთ თქვენც რათა თქვენი მთავრობანი დაიყოლიოთ უანექსიო და უკონტრიბუციო ზავზე. თქვენ ჩვენთან ერთად უნდა აღიაროთ „მშვიდობა ხალხთა შორის“. მხოლოდ თქვენ ძალგიძთ არჩააქროთ ჩვენი რევოლიუციონური ენტუზიაზმის ცეცხლი. თქვენ არიზამთ, რომ თქვენი ლაშქარი ჯალათად არ გამოუჩნდეს ჩვენს თავისუფლებას. თქვენ უარაყოფინეთ თქვენ მთავრობას „დაპყრობის“ პოლიტიკა. თქვენ არ დაუშვებთ, რომ თქვენმა ლაშქარმა მოსპოს ჯერ საფრანგეთი და შემდეგ რუსეთის დასამხობად გამოეშუროს და მით მოაშთოს საერთაშორისო პროლეტარიატი იმპერიალიზმის კლანჭებით.

ამბოხება ციხეში.

სიმფეროპოლი, აპრილის 30. მელიტოპოლის ციხეში დიდი აჯანყება მოხდა. ახალ მთავრობის მოქმედებით უკმაყოფილო ტუსაღები დაერივნენ ზედამხედველებს. 6 ტუსაღი გაიქცა. 4 დაიჭირეს.

ჯარისკაცთა ჯამაგირების მომატება

პეტროგრადი. აპრილის 29. მთავრობის ახალ დადგენილების თანახმად, ამიერიდან ჯარისკაცებს ჯამაგირი ემატებათ. ჯამაგირი ორ კატეგორიად იყოფება: ჩვეულებრივი და საომარი. წლიური ჯამაგირი განისაზღვრება 60—540 მანეთით—მშვიდობიანობისას, ხოლო ფრონტზე 90 მ.—758 მან. მომატებული და გვარდიელთა ჯამაგირი სამუდამოდ ისპობა. ჯამაგირებს იღებენ: ახლად გაწვეულნი დღიდან მათის მოქმედებისა ფრონტზე, სათადარიგო ჯარისკაცები, მოხალისენი და სხვ. კანონი შემოღებულ იქმნება პირველ მაისიდან.

გერმანელთა ახალშენები.

ჟიტომირი, აპრილის 30. ადგილობრივმა გლეხებმა მოკლე ხანში სულ გაანადგურეს გერმანელთა ახალშენი და მამულები.

ოთხივე სათათბიროს წევრთა საზეიმო ყრილობა

გუჩკოვმა სთქვა, რომ მხოლოდ შეერთებული ძალა, ერთმთავრობა, დაიხსნის რუსეთს დაღუპვისაგანაო.

შულგინი არსებითად იმასვე ამბობს, რასაც გუჩკოვი.

კაკი წერეთლის სიტყვა. ლვოვმა სთქვა, რომ რუსეთის რევოლიუცია მხოლოდ ნაციონალური რევოლიუციაა არ არის. მალე ამ რევოლიუციის გამოხმაურებას დავინახავთ მთელ ქვეყანაში და მოსალოდნელია სხვაგანაც მოხდეს ის, რაც აქ (ტაში).

მე მინისტრ-თავმჯდომარის სიტყვას სალამით ვეგებები, რადგან ამ სიტყვებში მოსჩანს ბურჟუაზიის ერთი ნაწილის სულიერი განწყობილება, რომელიც დემოკრატიის საერთო პლატფორმას ეთანხმება. მე ღრმადვარ დარწმუნებული, რომ სანამ მთავრობა ასე უცქერის ომის მიზნებს, რაც სავსებით ეთანხმება რუსეთის ხალხის სურვილს,—მისი მდგომარეობა მკვიდრია. **შულგინმა** სამოქალაქო ომი ლენინს დააბრალა, მე კი ვიტყვი, რომ სამოქალაქო ომი შულგინის ლოზუნგებმა გამოიწვიეს.

დროებითმა მთავრობამ დიდი სიბრძნე გამოიჩინა, როდესაც თავის ნოტის ახსნა-განმარტება გამოსცა და ამით მოქალაქობრივი ომი აგვაცდინა.

მე ლენინის აგიტაციას არ ვეთანხმები, მაგრამ ის, რაც სთქვა აქ შულგინმა ლენინზე ცილისწამებაა. ლენინს ისეთი მოწოდება არას დროს ჰქონია, რაც რევოლიუციას ხელს შეუშლიდა. ის მხოლოდ იდეურ პროპაგანდას ეწევა. მე არ ვეთანხმები ლენინს, რადგან შულგინის აზრი არ არის რუსეთის ბურჟუაზიის აზრი. მაგრამ ერთს წუთს რომ დავიჯერო, რომ ეს აზრი მთელი რუსეთის ბურჟუაზიის აზრია, მაშინ ვიტყოდი, რომ პროლეტარიატმა და გლეხკაცობამ უკანასკნელი ძალონე უნდა მოიკრიბონ და მართვა-გამგეობა ხელში ჩაიგდონ მეთქი.

კუზმინ-კარავაევი: პირველმა სათათბირომ დიდი მემკვიდრეობა დაგვიტოვა. მათ შორის სამი უმთავრესი ლოზუნგია: ამნისტია, სიკვდილით სასჯელის გაუქმება და მიწებით დაკმაყოფილება გლეხების. პირველი ორი ლოზუნგი განვახორციელეთ. ხალხი ეხლა მიწის საკითხის გადაჭრას მოელის.

ხემიონოვი (1-ლი სათათბიროს შრომის ჯგუფის წევრი) კოალიციურ მთავრობას მოითხოვს.

ევრეინოკი, მეორე სათათბიროს დეპუტატი, უკონტრიბუციო და უანექსიო ზავს მოითხოვს მთელი ქვეყნის დემოკრატიის მიერ ჩამოგდებულისო.

შემდეგ ილაპარაკეს **ხავჩმა, კოლვარაჩევსკიმ. შილლოვსკიმ** შეერთება მოუწოდა. ყრილობა დასრულდა შილდოვსკის სიტყვით.

კაკი წერეთლის სიტყვა

(დასაწყისი)

სახელმწიფო სათათბირო. აპრილის 29. მე ჩემს სიტყვას პირდაპირ შულგინის კითხვებზე პასუხის მიცემით დავიწყებ. პირველი კითხვა ასეთი იყო: აქვს თუ არა დროებით მთავრობას პატიოსნება, რომლის ეჭვებიც არავისა აქვს, და უფლებრივობის სრული ძალა? იქნებ ამ ძალას ძირს უთხრიან იმით, რომ მას კარებზე ყარაულები დაუყენეს და უთხრეს: აი, ბურჟუები, მორჩილებაში გყავდეთო! ბატონებო! ამ სიტყვებს, მე დროებით მთავრობის წევრის ნეკრასოვის სიტყვებით გავცემ პასუხს: იმიტომ კი არ ჩამოაგდო ხალხმა ძველი თვითმპყრობელი, რომ 12 ახალი თვითმპყრობელი დაესვა. და შულგინს ვიდრე იგი მტყუნებას დაუწყებდა იმათ, ვისაც ახალ მთავრობის თვითმპყრობელობა არ უნდა, ჯერ თვით ახალ მთავრობისათვის უნდა ეკითხნა, თუ თავის ყოფას იგი როგორ უყურებს. ვიცი, რომ შულგინის წრე მარტო პეტროგრადის მხრის წარმომადგენლებს კი არ ამტყუნებს,არამედ რევოლუციის მეთაურთაც—მუშათა და ჯარის კაცთა დეპუტატების საბჭოს. ამ საბჭოს უნდა, რომ მთავრობის მოქმედებათა კანტროლიორი იყოს. უნდა იმიტომ, იგი საბჭო ფართე მასსის წარმომადგენელია, რევოლუციონურ პროლეტარიატის, ჯარის და გლეხობის სურვილების გამომსახველია. დროებით მთავრობის მდგომარეობა უადრესად გაჭირვებული იქნებოდა და იგი თავის მოვალეობას ვერ აუვიდოდა, თუ მას ეს კონტროლი არ ეყოლებოდა (ტაში). შულგინმა სთქვა: აი, ბურჟუები, მათ ეჭვით მოექეცითო!—ამ ფრაზის პირველ ნაწილში სიმართლე გახლავთ: ჩვენ ხალხს ვეუბნევით, აი ბურჟუაზიის პასუხისმგებელი ორგანო! მაგრამ ამავე დროს იმასაც ვუმატებთ: ეს იმ ბურჟუაზიის ორგანია, რომელმაც პირობა მოგვცა სრულიად დემოკრატიასთან ერთად საერთო დემოკრატიული პლათფორმა დაიცვას (დეპუტატების და საზოგადოების ძლიერი ტაში ისმის).

ეროვნული საკითხი

(დეპეშა)

ირლანდია.

ლონდონი, აპრილის 27. სინფეინერთა კანდიდატმა მაკ-იგნესმა, რომელმაც ახლა მოიხადა სასჯელი (ციხეში ჯდომა), სამხრეთ ლონგფორდში (ირლანდია) თემთა პალატის დამატებით არჩევნებზე 498 ხმა მიიღო მაშინ, როდესაც ოფიციალის ხმა—100 არ აღემატებოდა. ირლანდიელ ნაციონალისტების წარმომადგენლებმა მაკ-კენამ მხოლოდ 46 ხმა მიიღო.

უკრაინა.

კიევი, აპრილის 28. მასწავლებელთა, დირექტორთა, სამოსწავლო ოლქის მოსამსახურეთ და საზოგადო მოღვაწეთა ყრილობამ დაადგინა: შემოღებულ იქმნას სწავლა უკრაინულ ენაზე სოფლის პირველ დაწყებით სკოლაში, სადაც უკრაინელი მოსახლეობა სჭარბობს. ხოლო ქალაქებში შემოიღონ მეტის სიფხიზლით, ვინაიდან იქ უკრაინული მოსახლეობა ისე ძლიერი ვერ არის, როგორც სოფლებშიო.

—

ელისავეტგრადი. აპრილის 27. დასრულდა გლეხთა ყრილობა, რომელიც ორი საკითხისთვის იყო მოწვეული. ყრილობამ დაადგინა მოითხოვოს რუსეთისათვის ფედერატიული რესპუბლიკა და უკრაინისათვის ავტონომია.

—

ბათუმი. ბათომის ორგანიზაციის წევრთა საერთო კრება შესდგა აპრილის 30, საზოგადო საკრებულოს დარბაზში. დაესწრო ორასზედ მეტი წევრი. თავმჯდომარეობდა გ. ელიავა. კრებამ მოისმინა მოხსენებანი: სპირიდონ კედიასი—(პარტიულ პროგრამის პოლიტიკურ ნაწილზედ), ტრიფონ ჯაფარ ძისა (პროგრამის ეკონომიურ ნაწილზედ), და გრიგოლ ვეშაპელისა (აჭარის საკითხზედ).

პოლონეთის კონფერენცია.

სტოკჰოლმი. აპრილის 29 შესდგა პოლონური კონფერენცია, პოლონეთის მომავალ სახელმწიფოებრივ მდგომარეობის მოსაწყობათ. დადგენილებანი საიდუმლოდ არის შენახული.

ომი და ზავი

დეპეშები

მთავარსარდალის ცნობა

პეტროგრადი. დასავლეთის ფრონტი. ჩვეულებრივი სროლა, ზვერვა და მფრინავთა მოქმედებაა. სოფ. სტახოვთის მიდამოში, ნაროჩის ტბის სამხრეთით მტერმა მახრჩობელა გაზებით იერიში მოიტანა.

რუმინეთის ფრონტი. სროლა და ზვერვაა.

კავკასიის ფრონტი. აპრილის 27-ს ოსმალების სამმა როტამ და ქურთების რამდენიმე რაზმმა ერზიჯანის სამხრეთ-დასავლეთით, მდ. ეფრატოსის ორივე ნაპირზე კელერ-კალის უღელტეხილის მიდამოებში იერიშები დაიწყეს, მაგრამ შევაჩერეთ. სენესა და აენჯეოსის შუა, ვოსრანის უღელ-ტეხილის მიდამოებში ჩვენმა ჯარმა აპრილის 25 ს, ღამით მტრის რამდენიმე პოზიცია დაიჭირა.

პეტროგრადი. აპრილის 30. დასავლეთის და რუმინეთის ფრონტი. სროლა და ჩვეულებრივი ზვერვაა.

კავკასიის ფრონტი. გიუმიშ-ხანეს სამხრეთ-დასავლეთით ოსმალების ერთი როტა იერიშს ეცადა, მაგრამ სროლით შევაჩერეთ.

მფრინავთა მოქმედება. კოველის მიმართულებაზე, რიტოვიჩის რუდეასთან ჩვენმა არტილერიამ მტრის ერთი აეროპლანი ჩამოაგდო. ჰაეროპლანი მტრის ბანაკში დაეშვა.

ინგლისის მთავარ ბანაკის ოფიციალი ცნობა.

ლონდონი. აპრილის 30. ინგლისელთა ფრონტი საფრანგეთში. წუხელის სენკანტენის ჩრდილო-დასავლეთით და ლერგეს ჩრდილო-აღმოსავლეთით მზვერავთა შეტაკება იყო. მტერს ზიანი მივაყენეთ და ჩვენი ყარაულები რამდენადმე წინ წავწიეთ. ბრძოლა ისევ არის. ბელეურთან ღამით ჩვენი პოზიციები გავაუმჯობესეთ, სკარპის სამხრეთით გრინლენკის გორის დასავლეთ კალთებზე ჩვენი ბრძოლის ხაზი წინ წავწიეთ და ტყვეები წამოვიყვანეთ. სკარპის ჩრდილოეთით რეს სასაფლაოს აღმოსავლეთით მტრის ღამის კონტრ-იერიში მოვიგერიეთ და 50 ტყვე წამოვიყვანეთ.

აპრილის 30-ს, ბიულეკურის აღმოსავლეთით მტერმა კონტრ-იერიშები დაიწყო, მაგრამ ზარალი მივაყენეთ და მოვიგერიეთ.

მეზარბაზნენი ათი დღეა ამ პოზიციებს იცავენ და იფარავენ. 12 ძლიერი კონტრ-იერიში მოიგერიეს. ბიულეკურის დიდი ნაწილი ჩვენს ხელშია.

ჰაერში ბრძოლის დროს გერმანელების ხუთი ჰაეროპლანი ჩამოვაგდეთ, ექვსიც იძულებულ ვყავით ძირს დაშვებულიყვნენ. ჩვენ 6 ჰაეროპლანი გვაკლია.

საფრანგეთის ოფიციალი ცნობა.

პარიზი. აპრილის 30 საღამოს ცნობა. მთელს ფრონტზე დღემ შედარებით მშვიდად ჩაიარა. ქვეითა ჯარს არ უმოქმედნია. ჩვენი არტილერია ისროდა და მტრის სიმაგრეებსა და სანგრებს ანგრევდა. გერმანელების არტილერია სუსტად გვიპასუხებდა.

ჩვენი და მტრის არტილერია ღამე სომასა და უაზის და მდ. ენის ფრონტზე გულმოდგინებით მოქმედებდა. დღეს დილით გერმანელებმა კრანსის ზეგანზე რეიმსის ჩრდილოეთით, მოზენ-დე-შემპანის მიდამოებში ძლიერი იერიშები მიიტანეს, მაგრამ თოფზანბაზნებით მოვიგერიეთ. მტერი ერთბაშად აირია და უკან დაიხია. ტყვეები წამოვიყვანეთ. ვერდენის რაიონში ჩვენ რამდენიმე იერიში ვაწარმოვეთ და ტყვეები ჩავიგდეთ ხელში. ფრონტის დანარჩენ ადგილზე ღამემ მშვიდად გაიარა.

პარიზი. აპრილის 29. დაგვიანებულია. **გზაზე** სენ-კანტენის სამხრეთით და მდ. ენის ჩრდილოეთით, შამპანში არტილერიის მოქმედებაა. ავოკურის ტყესთან გერმანელების პოზიციებს მარჯვედ დავუშინეთ ზარბაზანი. მზვერავთა რაზმმა ბერნი-ო-ბაკთან ტყვეები წამოიყვანა. აპრილის 28 გავანადგურეთ გერმანელების შვიდი ჰაეროპლანი, შვიდიც დავზიანეთ.

პარიზი. აპრილის 29. (დაგვიანებულა **გზაში**). მახლობელი აღმოსავლეთი მტერმა გუშინ სარკადილეგენის და მის გარშემო პოზიციები დაიჭირა. დღეს მან ამ პოზიციების გამაგრება მოახერხა. ბერძნებისა და ფრანგების ჯარმა ლუმნიცის სიმაგრენი ხელთ იგდეს, დაატყვევეს 30. სერბიელების ჯარმა კონტრ-იერიშების მოგერიებით „1824“ მ ღლობი დაიჭირა და კვლავ წინ მიიწყვენ.

პარიზი. მაისის 1. დღის ცნობა. მთელს ფრონტზე ჩვეულებრი სროლაა ზარბაზნების. ვერსალიესის ჩრდილო-აღმოსავლეთით და კრანაუდას დასავლეთით, „108“ მაღლობთან, საპინიოლის მახლობლად და შამპანში ნორუ ს სამხრეთ-დასავლეთით ჩვენ მტრის ძლიერ მზვერავთა რაზმის იერიშები მოვიგერიეთ. რაზმები ჩვენს პოზიციებთან მოახლოვებას სცდილობდნენ. მტერს დიდი ზარალი მივაყენეთ. ტყვეები წამოვიყვანეთ.

რესპუბლიკა ჰაიტი

ლონდონი. როგორც პორტ-ო-პრენსიდან იტყობინებიან, ჰაიტის რესპუბლიკის პრეზიდენტმა მიჰმართა მოწოდებით პარლამენტს და მოითხოვს გერმანიასთან ომის გამოცხადებას.

ედისონი

ლონდონი. ნიუ-ორკიდან დეპეშით იუწყებიან: ედისონი ახლა მუშაობს წყალქვეშ ნავების წინააღმდეგ საშუალებათა აღმოსაჩენად. ამ მიზნით დღეს მის ლაბორატორიაში 75 სწავლული კაცი მუშაობს.

ბერძნების დაღუპვა

ჰელსინგფორსი, აპრილის 29. ახლად მოსულის ცნობით. ლამანში დაღუპეს ფინელთა ორთქლმავალი „ლინგისფარმენი“, რომელსაც ჩილიდან საქონელი ჰავრში მიჰქონდა. გერმანელთა წყალქვეშა ჰავრის მიდამოებში წამოეწია. 20 კაციდან მხოლოდ ერთი შკიპერი და მეზღვაური გადარჩა.

ბელგეთის ოფიციალი ცნობა.

ჰავრი. აპრილის 30. დიკსმიუდეს ფრონტზე არტილერიის მოქმედებაა. ხელის უმბარებით ძლიერი სროლა იყო.

გუშინ ჩვენმა მებრძოლმა ჰაეროპლანმა გერმანელების ჰაეროპლანი ხიუტრელიეტის ტყეში ჩამოაგდო.

ბავარიის მეფის სიტყვა

სტოკჰოლმი. აპრილის 25. სტოკჰოლმიდან იტყობინებიან: ბავარიის მეფემ შემდეგი სიტყვით მიჰმართა ჯარს: „მოპირდაპირემ არ მიიღო ჩვენი წინადადება ზავის შესახებ, მაშ ვიბრძოლოთ ბოლომდე. მაინც მუდამ

მზად ვიყვნეთ იმ ზავისათვის, რომელიც ყოველივე მტრისგან დაგვიფარავს. ჩვენს მტრებს ჰსურთ, არა თუ ძველი საზღვრების აღდგენა, არამედ ამ მშვენიერ ქვეყნის ჩამორთმევაც. მაგრამ ამ მიზნის განხორციელებას ჩვენი ჯარის სიმამაცე აბრკოლებსო.

სურსათის დაკლება ფრონტზე.

ოდესა. აპრილის 27. მაზრის საზოგადოებრივ კომიტეტის სხდომაზე ფრონტის სურსათის მომწოდებელ ორგანიზაციის უფროსის დეპეშა წაიკითხეს. დეპეშა იუწყება, აპრილის შემდეგ ფრონტზე სურსათი ნაკლებად მოდისო.

ბრძოლის ველზე

საფრანგეთის ბრძოლის ველზე ბრძოლის ხმაურობა შედარებით შენელდა. ორივე მხარეს თითქმის ორი თვის განუწყვეტელ ბრძოლაში აუწერელი ზარალი მოუვიდა და ცხადი მოქანცვა და დაღლა დაეტყო. გადაჭრით შეიძლება ითქვას, რომ გერმანელებმა საერთოდ მოიგერიეს მოპირდაპირეთა მედგარი იერიშები ასეთივე მედგარი კონტრ-იერიშებით და ამჟამად ცდილობენ ბრძოლის ინიციატივა ხელთ იგდონ. მოკავშირეთა დეპეშებში ხშირად ისმის:—„შესამჩნევი ცვლილება არ მომხდარაო“, ან—„დღეს სიჩუმე არ დარღვეულაო“. აქა-იქ მაინც ისმის განუწყვეტელი გრიალი ზარბაზნებისა და ერთიერთმანეთს გაუთავებელ იერიშებით ეკვეთებიან, მაგრამ საერთოდ ბრძოლას დაქაქუულობა დაეტყო და მიეცა ადგილობრივი ხასიათი.

გერმანელები ირწმუნებიან: მოპირდაპარე დავქანცეთ, ავრიეთ, მას უდიდესი ზარალი მივაყენეთ, ბრძოლის უნარი მოვუსპეთ და ინიციატივა თანდათან ჩვენს ხელში გადმოდისო. თუ ეს მართალია, მაშინ მართალი უნდა იყოს გერმანელთა მუქარაც: მალე ჩვენ თვითონ მივაწყებით მოკავშირეთა დასუსტებულ ჯარს და ომის სასწორს საბოლოოდ ჩვენსკენ გადმოვხრითო.

წინასწარმეტყველობა სახიფათოა. ცხადია, მხოლოდ, რომ უმაგალითო და გადამწყვეტ ბრძოლის პირველი მოქმედება თავდება, საცაა მეორეც დაიწყება და შეიძლება იგი უკანასკნელიც იყოს.

კავკასიის ბრძოლის ველიდან ცნობას ძუნწად იძლევიან. გუშინდელ დეპეშიდან სჩანს, რომ შეტაკება ყოფილა ერზინგიანის სამხრეთით და სამხრეთ-აღმოსავლეთით. ეს ამბავი ამტკიცებს, რომ ოგნოტიდან და მუშიდან წამოსული რუსის ჯარი სადმე უკვე შეჩერებულა. ოსმალეთის ჯარსაც იმდენად დასუსტებული აქვს ზურგი, რომ იგი ვერ ახერხებს უდაბნოდ ქცეულ ქვეყანაში სწრაფს მოძრაობას. ეს მიზეზი შეაფერხებს და შეაჩერებს მოპირდაპირის წინსვლას იმ შემთხვევაშიაც, თუ რუსის ჯარმა ამა თუ იმ მიზეზით უკან დაიხია.

სამხრეთ სპარსეთში რუსის ჯარი ცდილობს მდინარე დიალას გადასვლას და ბაღდად-მოსულის გზაზე გასვლას. მან ორჯერ გადალახა ეს მდინარე, მაგრამ ოსმალებმა ორჯერვე უკან დაახევინეს. ამ მიმართულებას ოსმალნი ძალიან უფრთხილდებიან, რადგან ამ გზით წასული რუსის ჯარი ზურგში მოექცევა ოსმალთა ჯარს, რომელიც ალმოსავლეთიდან იცავს ქ. მოსულს.

მ. ად—ლი.

რუსეთი და უცხოეთი

ამერიკის დახმარება რუსეთის რკინის გზის საქმეში.

ნიუ-იორკი. 27 აპრილი. პეტროგრადს ამ დღეებში ეწვია ამერიკის სარკინისგზო კომისია, რომელიც ჰპირდება რუსეთს ყოველგვარ შემწეობას რკინის გზებზე სწორე მიმოსვლის აღსადგენად.

ცინკის ფული.

სტოკჰოლმი. აპრილის 29. ბერლინიდან იუწყებიან, გერმანეთის მთავრობამ ვერცხლისა და ნიკელის ფულის მაგიერ ცინკის ფული შეიოიღოვო.

აფეთქება.

ოდესა. აპრილის 28. ძმ. ტარნოპოლის ქარხანაში მომუშავე ქალს ხელში პაწია მილი აუფეთქდა. აფეთქებისაგან რამდენიმე ქალი დაშავდა. ასტყდა დიდი ალიაქოთი. მომუშავე ქალები კიბეს ეცნენ. 80 ქალი მეორე სართულიდან ჩამოვარდა. 20 საავადმყოფოში მიიყვანეს. ერთი გზაზე გარდაიცვალა. 4 სასიკვდილოდ არის დაჭრილი. ჩოჩქოლის დროს სძარცვიდნენ ქარხანას და მუშათა ქონებას.

რეფორმის მოლოდინი რუმინეთში.

რუმინეთში დამფუძნებელ კრების მოწვევა უკვე გადაწყვეტილია. კრება გაიმართება 4 (17-ს) მაისს. ასე მოკლე ხანში შესაძლებელი გახდა, დამფუძნებელ კრების მოწვევა, ვინაიდან ფაქტიურად დამფუძნებელი კრება რუმინეთში სამი წელიწადია არსებობს.

1914 წ. აგრარულ საკითხის გადასაწყვეტად და არჩევნებითი კანონის შესაცვლელად დამფუძნებელმა კრებამ ვერ შესძლო მოვალეობის ასრულება, რაც მას მთავრობამ დააკისრა და ჩვეულებრივი ტიპის პარლამენტის სახე მიიღო. ეს გარდაქმნა მოხდა სწორედ ევროპის ომის დასაწყისში. ახლა, 4 მაისიდან ახალი დამფუძნებელი კრება კვლავ განაახლებს მუშაობას. კრების ფარგალში შედის: საერთო, ჩუმი და ფარული ხმის მიცემა, რაიც რუმინეთის აქტიურ ამომრჩეველების რიცხვს 180.000—1.200.000 ააღწევს, აგრარულ რეფორმის პროექტის გადასინჯვა.

მეფე ფერდინანდი და ბრატიანუ აგრარულ საკითხში მარცხენა პოზიციას მტკიცედ ადგანან. მათის წინადადებით დამფუძნებელი კრება მთელ რუმინეთში 2.300.000 ჰექტ. კერძო მესაკუთრეთა მიწათა ნაძალევით ჩამორთმევას დაადასტურებს. ჩამორთმეული მიწები გამოსყიდულ იქმნება სწორ ღირებულების ფასებში. ამ აგრარულ რეფორმის გაყვანით, რუმინეთის გლეხობა შეიძენს 85 პროც. მიწებისას, რომელიც კი კერძო მესაკუთრეთა ხელშია.

უკანასკნელი დეპეშები

როგორც ხმები დადის, რაიხსტაგს არ დაითხოვენ, რადგანაც ახლო მომავალში დიდი ამბებია მოსალოდნელიო.

—

ფრანგ სოციალისტების უმცირეობის გადაწყვეტილებამ, სტოკჰოლმის კონფერენციაში მონაწილეობის შესახებ, პარლამენტში დიდი მღელვარება გამოუწვევია. კლემანხო ჰსწერს „კონფერენციაა აშკარად გერმანელთა ყრილობაოო“.

—

ლენინს ევპატორიაში ელიან.

—

მილიუკოვი ბანაკში იმყოფება და პეტროგრადში ჯერ არ დაბრუნებულა.

—

პლეხანოვი ცუდად ჰგრძნობს თავს. დასასვენებლად ცარსკოე ხელოში გაემგზავრა.

—

გუჩკოვზე დიდი გავლენა მოახდინა კორნილოვის წახვლამ. იგიც გადადგომას აპირებს.

ქრონიკა

კავკასია

◆ ავტომობილის კატასტროფა. აპრილის 29 ალექსანდროპოლში „წითელი ყვავილის“ სასარგებლოდ გაიმართა კ. ფოცხვერაშვილის ლექციაკონცერტი, რომელსაც მრავალი საზოგადოება დაესწრო. ღამის ათ საათზე კონცერტზე საბარგო ავტომობილით მოეჩქარებოდნენ ადგილობრივი საავადმყოფოების მოსამსახურენი, მოწყალების დები და სალდათები. ძალზე დატვირთული ავტომობილი, რომელზედაც ოცზე მეტი კაცი იყო, ერთ მოსახვევში ხიდზე გადაიჩეხა და თავის მგზავრებიც იმსხვერპლა. მოკლულია ორი მოწყალების და და ერთი სალდათი, ათი მძიმეთ დაჭრა, დანარჩენებიც დაზიანდნენ. როცა ეს ამბავი თეატრში მოვიდა, კონცერტის მომწყობნი სცენაზე გამოვიდნენ და სამგლოვიარო მუსიკით პატარა სცენა დახოცილთ. კონცერტი მეორე მოქმედებაზე შესწყდა.

◆ თანამდებობიდან გადაყენება. ამიერ კავკასიის საგანგებო კომიტეტმა თანამდებობიდან გადააყენა გადმოხვეწილთა საქმეების ხელმძღვანელი გენერალი თამამშევი და ამ საქმეების კომისარებად გაამწესა ხოსრო ფაშა ბეგი სულთანოვი და ს. ტიგრანიანი.

◆ დროებითი მთავრობის განკარგულებით, სპარსეთ-რუსეთის საზღვრები საქონლის გადატანა-გადმოსატანად თავისუფლად არის აღიარებული, ე. ი. სადამოუნო ბეჭი მოსპობილია. ამ თავითვე სპარსეთიდან 1000 ხალვარ ხორბალს მოელიან.

საქართველო

◆ ქართველმა საქველმოქმედო საზოგადოებამ ამიერ კავკასიის საგანგებო კომიტეტისაგან მიიღო თავშესაფართა ხარჯებისათვის 2,925 მან.

◆ 8 საათის სამუშაო დრო სოფლად. სოფ. წინანდალში, როგორც სარწმუნოდ გადმოგვცეს, ვენახების მუშებს 8 საათის სამუშაო დრო დაუწესებიათ. მამულის პატრონები დიდად შეუფიქრიანებია ამ გადაწყვეტილებას, რადგან სოფლის მეურნეობა მუშაობის დაყოვნებას არ ითმენს და ვენახები, ისე როგორც მეურნეობის სხვა დარგი, გაოხრდებაო.

◆ ქართველ მასწავლებელთა კრება. ლღეს ქართულ გიმნაზიის შენობაში საღამოს შვიდ საათზე გაიმართება ქართველ მასწავლებელთა კრება სრულიად საქართველოს მასწავლებელთა კავშირის წესდების პროექტის განსახილველად და გამგეობის წევრების ასარჩევად.

◆ დროებითი მმართველობის წინადადებისა, ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარმა გამგეობამ საზოგადოების წარმომადგენლებად მართველობაში აირჩია მ. მაჩაბელი და ჰ. გოთუა.

◆ გადმოხვეწილთათვის. ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარმა გამგეობამ მიიღო გადმოხვეწილთა საქმეების მთავარ-რწმუნებულის გენერალ თამამშევისაგან 3.375 მან. გადმოხვეწილთა 150 ბავშვის თავშესაფართა შესანახ ხარჯების დასაფარავად აპრილისა და მაისის პირველ ნახევარში.

თბილისი.

◆ თამარობა. 1 მაისს წმ. თამარის დღეობას, დიდუბის ეკლესიაში მწირველი ბრძანდებოდა საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის მოსაყდრე ყოვლად სამღვდელო ლეონიდე, თანამწირველნი ბრძანდებოდნენ ეპისკოპოსები გიორგი და ანტონი და თბილისის სამღვდელოება. ნაწირვევს სამადლობელი პარაკლისი გადახდილ იქმნა წმ. თამარის ხატის წინაშე. დიდძალი მლოცველები დაესწრო. ყოვლად სამღვდელო ლეონიდემ შესაფერის ქადაგებით მიჰმართა ხალხს და უსურვა საქართველოსა და ქართველს ერს განთავისუფლება. მოზღვავებულმა ხალხმა ერთხმად „ამინ“-ით უპასუხა საყვარელ მწყემსმთავარს. ქადაგების შემდეგ მცირე პანაშვიდი გადაუხადეს პანთეონში დასაფლავებულ ქართველ მწერალ-მოღვაწეთ. ტაძრის მღვდელმა ნაწირვევს სამღვდელოება თავის ბინაზე მიიწვია მცირე საუზმეზე.

გალავანში „განათლების“ საზოგადოებას გამართული ჰქონდა სუფრა; ჰყიდდნენ თამარის აღწერას. შემოსავალი საქალებო ქართულ სემინარიის სასარგებლოდ წავიდა.

◆ ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის საორგანიზაციო კომისია მართავს კრებას **მერვე და მეცხრე** უბანში მცხოვრებ პარტიის წევრების თანამოაზრეთა და თანამგრძნობთა (თბილისის მესამე მომრიგებელ მოსამართლის შენობაში ტურგენევის ქუჩაზე სახლი № 4), ხუთშაბათს, 4 მაისს საღამოს 8 საათზე. კრებაზე დასწრება შეუძლია პარტიის ყველა თანამგრძნობთ, განურჩევლად სქესისა. კრებას მოხსენდება პარტიის პროგრამმა და საორგანიზაციო საკითხები.

◆ საპასპორტო კანონი. მოსკოვის საგრადონაჩალნიკოს კომისარს შინაგან სამინისტროსგან საპასპორტო საქმის შესახებ შემდეგი ცნობა მოუვიდა. ძველ მთავრობისაგან მიცემული პასპორტები და საბინადრო საბუთები ძალაში რჩება და მათი შეცვლა საჭირო არ არის. იმ პირთ, რომელთაც პასპორტი არა აქვთ, ასეთის მისაღებათ უნდა მიმართონ ადგილობრივ პოლიციას ან კომისარიატს.

◆ ა. ჩხენკელი, დროებითი მთავრობის კომისარი, დღეს სღნაღა და იქიდან ზაქათალას მიემგზავრება.

◆ პყრობილთა განთავისუფლება. თბილისის აღმასრულელ კომიტეტის განკარგულებით განთავისუფლებულ იქმნენ საპყრობილედან: ადამიანცი, ზნაკოვსკი და ბორჩალოს მაზრის ნაუფროსალი მაკროპულო.

◆ მაძებარი ძალების პარკი. თბილისის აღმასრულებელმა კომიტეტმა ამ კომიტეტთან იურიდიულ კომისიას გადასცა განსახილველად მაძებარ პოლიციის უფროსის მოხსენება შესახებ იმისა, შეინახონ კიდევ მაძებარი ძალები, თუ არა.

◆ „განათლების“ საზოგადოების სამხატვრო სახელოსნო სკოლის ხელსაქმეთა გამოფენა დაიწყო შაბათს 29 აპრილს და გასტანს 5 დღეს, ფორაქიშვილის მაღაზიაში (ერევნის მოედანზე),

◆ თავმჯდომარის არჩევა დღეს, აპრილის 3-ს მევენახეობა-მეღვინეობის კომიტეტის წევრთა კრებაა დანიშნული. კრებამ უნდა აირჩიოს კომიტეტის თავმჯდომარე ნაცვლად კარგინ-პავლოვსკისა, რომელიც, როგორც ძველი მთავრობისაგან განწესებული, თანახმად კომიტეტის წევრთა დადგენილებისა, თანანდებობიდან გადაყენებულია. კრებაზე კომიტეტის მოსამსახურეებსაც ეყოლებათ თავიანთი დელეგატები გადამწყვეტის ხმით.

◆ ექიმ ლ. საყვარელიძის თავის მოკვლა. მიხეილის საავადმყოფოს ორდინატორმა ექიმმა ლ. საყვარელიძემ თავი მოიკლა. მიზეზი თავის მოკვლისა არავინ იცის.

◆ ნ. ელიავას გამოხვლა სამსახურიდან. საგუბერნიო სასურსათო კომიტეტის თავმჯდომარემ ნ. ელიავამ კომიტეტის პრეზიდიუმს განუცხადა, 1 მაისიდან თავს ვანებებ კომიტეტის თავმჯდომარეობასაო. სამსახურს თავი დაანება აგრეთვე მისმა ამხანაგმა კ. შემეტოვმაც.

◆ ქართველ მსახიობთა კავშირი მოწყობილად ჩაითვლება. დამფუძნებელმა კრებამ, რომელიც აპრილის 30-ს დაიწყო, კავშირის წესდების პროექტი, ცოტაოდენ ცვლილებით, უკვე დაამტკიცა. ასარჩევია კავშირის გამგეობა.

◆ პროფესიონალი კავშირები. თბილისში მოიწყო შემდეგი პროფესიონალი კავშირები: 1) მკერავ ქალთა, რომელთაც დამფუძნებელი კრება ჰქონდათ აპრილის 30-ს. აირჩიეს გამგეობა და სარევიზიო კომისია; 2) მეჩექმეებისა და ხარაზებისა, რომელთა დამფუძნებელმა კრებამ აპრილის 30-ს დაამტკიცა წესდების პროექტი და აირჩია გამგეობა და სარევიზიო კომისია; 3) გაზეთების გამყიდველებისა, რომლებმაც უკვე აირჩიეს გამგეობა და სარევიზიო კომისია.

◆ სურსათი. მაისს 2-ს თბილისს სასურსათო კომიტეტის სახელობაზე მოვიდა თბილისში: ფქვილი 6 ვაგ., კარტოფილი 1 ვაგ., შვრია 1 ვაგ., მარილი 2 ვაგ., ბრინჯი 332 ფუთი, ქატო 610 ფუთი.

◆ სომეხთა კათალიკოსის კონდაკის ძალით ამიერიდან სომეხთა საეპარქიო და სავიკარო ეპასკოპოსები, კეთილმოწესენი და სხვა თანამდებობის პირნი არჩევითის წესით იქმნებიან დანიშნულნი. არჩევნებში ქალებიც მიიღებენ მონაწილეობას.

◆ თბილისის პირველ საკომერციო სასწავლებელი წლეულ ხუთმა ქართველმა გაათავა: ვახტანგ ვაჩნაძემ, ზაქარია მშვედლიშვილმა, იოსებ ბროძელმა, ვლადიმერ პროკოფიევმა და დავით სვანიძემ.

ძუთაისი.

◆ დაიწყო ქალაქის მცხოვრებთა აღწერა.

◆ სოფლებიდან ცნობა მოგვდის, რომ წელს ბევრი უვარგისი აბრეშუმის თესლი გაყიდულა ქუთაისის გუბერნიაში.

პროვინცია.

◆ ძირულის აღმასრულებელმა კომიტეტმა ადგილობრივ ქარხანაში 18 აპრილს (1 მაისს) მუშაობისთვის სამი დღით ყვირილის სატუსაღოში დააპატიმრა ქარხნის გამგის მოადგილე პეტრე კაპიტკოვი.

თელავი. 26 აპრილს, საკრებულო დარბაზში, ი. მაჩავარიანის (ნაფ. ვექილის) მონაწილეობით და ვ. ციცქიშვილის ხელმძღვანელობით, საღამოთი გაიმართა ეროვნულ-დემოკრატიულ ორგანიზაციის კრება. დღიური საკითხები იყო: კომიტეტის რეორგანიზაცია და სხვა და სხვა საღღეისო საკითხები.

— ამ ორი კვირის წინ, ჯარის კაცთა და მუშათა დეპუტატების საბჭომ ჩაიბარა თელავის მაზრის სამმართველო, და მთელი საქმეები გადატანილ იქმნა ყაზარნაში. დავთრების გადასინჯვის დროს აღმოუჩენიათ ძველი მთავრობის 15 ე ჯაშუშ კაცის სია. მათს ვინაობას ჯერ ჯერობით არ ამჟღავნებენ.

— ამ დღეებში შეერთდენ ძველი და ახალი სცენის მოყვარენი, მოახდინეს კრება და გადასწყვიტეს: რადგანაც ჯერ-ჯერობით მოუხერხებელია სახალხო სახლის შეძენა, ანუ აშენება, ამის გამო დაიდგას ედემის ბაღში (ადგილი ნაქირავებელია) საზაფხულო სცენა და მთელ ზაფხულის განმავლობაში მართონ ხთლიე სახალხო ფასიანი წარმოდგენები.

— 26 აპრილს, თელ. აღმ. კომიტეტმა დაბეჭდილი ნიხრი დაურიგა ვაჭრებს.

— აქ ფქვილების სიმცირემ კიდევ იჩინა თავი. მიუხედავათ იმისა, რომ სამი წილი ძველი დამწარებული სიმინდის ფქვილი ურევია და არც აშრობენ რიგიანათ, მაინც გირვანქას 13 ნახევარ კაპიკად ყიდდნენ ხაბაზები.

— 26 აპრილს, თელავის სასულიერო სასწავლებლის შენობაში, მთავარ დიაკონი ტიმოთე ბაკურაძის თავმჯდომარეობით, შესდგა თელავის მაზრის მთავარ-დიაკვანთა და მედავითნეთა კრება, რომელმაც შეიმუშავა თავის დაჩაგრულ მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად პოლიტიკური და ეკონომიური კითხვები და ამოირჩია სამაზრო და სარაიონო ორგანიზაციები.

◆ ხოფ. ყარზანი. შტაბს-კაპიტანი არჩილ ნიკოლოზის ძე ბაგრატიონ დავითაშვილი აქედან ბორჯომში გადაიყვანეს. იგი ბორჯომის დროებითმა აღმასრულებელმა კომიტეტმა ბორჯომის მილიციის უფროსად დანიშნა. ბაგრატიონ დავითაშვილს ყარზაგში მდგომ ჯარისკაცთა შორის, ეტყობა, დიდი პატივი დაუმსახურებია, რომ ჯარისკაცნი, სიყვარულით გამომშვიდობებიან და უსურვებენ ახალ თანამდგებაზე ისეთივე თანაგრძნობა დაემსახურებინოს, როგორიც მას ჯარში მოუპოვებია.

საქართველოს საპათალიკოსო

საპროტესტო დეპეშები.

(საქართველოს კათოლიკოსის მოსაყდრის სახელზე)

ქუთაისი. მთელის ქუთაისის ვაჭრობა აღტაცებულია იმ მდგნე და თავგამოდებულ წინააღმდეგობითა, რომელსაც თქვენი მეუფება უწევს საქართველოს კანონიურ უფლებათა დათუოგვნის მსურველთ. ჩვენ დარწმუნებულნი ვართ, რომ მხოლოდ და მხოლოდ ტერიტორიალი ავტოკეფალია დაამშვიდებს საბოლოოდ მართლმადიდებელ ქართველთა სარწმუნოებრივის სინიდისის სამართლიან აღშფოთებას.

ვაჭართა მოურავი **მახარაძე.**

—

ხარაგაული. ხარაგაულის ოლქის სამღვდელოება ერთხმად პროტესტს უცხადებს პროფესორს ბენეშევიჩს, რომელიც თხოულობს ქართველი სამღვდელოება დასთანხმდეს საქართველოს ეკლესიის ექსტერიტორიალ პრინციპს ავტოკეფალობისას.

კრების თავმჯდომარე **ანთაძე.**

—

ზესტაფონი. ზესტაფონის ეროვნულ დემოკრატიული პარტიის კომიტეტი მხარს უჭერს რა საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალობას ტერიტორიალურ და კანონიურს პრინციპს, სასტიკს პროტესტს უცხადებს პროფესორს ბენეშევიჩს, რომელიც მომხრეა საქართველოს ეკლესიის ექსტერიტორიალურ ავტოკეფალობისა.

კომიტეტის თავმჯდომარე

ტერენტი გორგაძე.

ვ. გუნიას იუბილე

მილოცვის დეპეშები

ფოთი. წ.-კ. გ. საბის ფოთის განყოფილება სალამს უძღვნის სამწერლო, სამოსწავლო და საზოგადო სარბიელზე ვალერიან გუნიას ნაყოფიერ მოღვაწეობას. უსურვებთ ძვირფას იუბილიარს მოესწროს ჩვენის განწამების სამშობლოს ნატვრის დიდებულ ასრულებას.

თავმჯდომარე **ტყემალაძე.**

მდივანი **ლ. წულაძე.**

—

ქუთაისი. ვუსლოცავ ძვირფას იუბილიარს ვალ. გუნიას, ვუსურვებ მორჩენას, რათა ემსახუროს სამშობლოს სცენას, რომელსაც 35 წლის განმავლობაში სწირავდა მთელ თავისს ძალღონეს, მხნეობასა და ცოდნას, ვალ. გუნიას სახელი ჩვენის თეატრის სხვა სახელოვან მუშაკთა სახელებთან ერთად ამშვენებდეს ჩვენს, თეატრის ისტორიის ფურცლებს, იმ თეატრისას, რომელშიც ესდენ დიდი როლი უნდა ითამაშოს თავისუფალ ავტონომიურ საქართველოს კულტურის გავრცელების საქმეში. გაუმარჯოს იუბილიარს, ქართულს თეატრს და თავისუფალ საქართველოს. ვსწუხვარ, რომ დღესასწაულს ვერ ვესწრები.

პურადაშვილი.

—

ვალ. გუნიასთვის სახლის შესაძენად იუბილეს საზეიმო კომიტეტს საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებამ გადასცა ათი თუმანი.

—

პარტიული დეპეშები:

თელავის კომიტეტი ქართველ ეროვნულ-დემოკრატიულის პარტიისა ულოცავს დღესასწაულს მხცოვან იუბილიარს ძვირფასს ვალიკოს, რომელმაც შეუდრეკელის ენერგიით და გამბედაობით მიიტანა თავისუფლების დროშა განთავისუფლებული რუსეთის კარამდე და უსურვებს დღეგრძელობას, რათა თვითონვე იხილოს თავის იდეალების განხორციელება—თავისუფალი საქართველო.

—

ძველ სენაკი. მხურვალე გრძნობით აღვსილნი და თქვენის მრავალ წლოვანი ნაყოფიერი და ბრწყინვალე მოღვაწეობისადმი ღრმა სიხარულით გამსჭვალულნი ძველი სენაკის თანამოაზრენი უსაზღვროდ ვამაყობთ ჩვენის კუთხის სახელოვანის შვილით. მოგიძღვნით, ფასდაუდებელო ვალერიან, უდიდეს მადლობას და უზომო სიყვარულს, რომ საშვილისშვილოდ გვასახელეთ. მიიღეთ ჩვენი მცირე წლილიც.

—

ახალსენაკის ფოსტა-ტელეგრაფის მოსამსახურენი აღფრთოვანებით ეუოლოცავთ ქართულ თეატრის დედაბოძს, ფასდაუდებელ საზოგადო მოღვაწეს ვალერიან ლევანის ძე გუნიას და ვუსურვებთ მას დღეგრძელობას მრავალტანჯული მამულის განთავისუფლების სახილველად. გამოვსთქვამთ ჩვენს გულწრფელ მადლობას მის დაუშრეტელ მხნეობისა და უანგარო შრომისათვის სამშობლოს ასაყვავებლად.

—

დეპეშები მოსულია: ტფილისეს ქართველობისაგან, თელავის სცენის მოყვარეთაგან, გურჯაანის საზოგადოებისაგან, ძველ-სენაკის ფოსტა-ტელეგრაფის მოხელეთაგან, კავკავის ქართველ ქალთა წრისაგან, ოჩემჩირეს ქართველობისაგან და სხვ.

ქართულ მონასტერთა რევიზიის გამო

ვინმე „სჯულის მოძღვარი“ „სახ. ფურცლის“ წარსულ წლის დეკემბრის ორ ნომერში, ხოლო „მორწმუნე“ ამა წლის „საქართველოში“ (№№ 26, 27, 29) შეეხნენ, პირველი გაკვრით, გარნა მეორე ვრცლად და შეანიშნავის ცოდნა-დაკვირვებით, ჩვენის მონასტრების უნუგეშო მდგომარეობის. უკანასკნელი მოგვითხრობდა, თუ რა გზით და ვისი ხელით სწარმოებს ჩვენის მონასტრების ქონებათა განადგურება, გარნა თვით მონასტერთა გაპარტახება. „მორწმუნის“ წერილებმა ჩვენს საზოგადოებაზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა:—ერთი მეორეს ეკითხებოდა: ნუთუ ყოველივე ეს მართალია, ეს რა ამბავია ჩვენს თავსო!? ზოგიერთმა სასულიერო თუ საერო პირებმა მეც მომმართეს ასეთ შეკითხვებით. თავიანთ შეკითხვებს ისინი ასაბუთებდნენ მით, რომ მე სასინოდო კონტორის ბრძანების ძალით (23 ივლისი 1915 წ. № 13855), სხვებთან ერთად, მონდობილი მქონდა აღმოსავლეთ საქართველოს მონასტრების რევიზია. საზოგადოებამ დღესაც არა იცის რა ამ „რევიზიის“ შესახებ. შეკითხვები ეხლა უფრო დამძიმენეს, განსაკუთრებით მას შემდეგ, რაც გაზეთებში გამომეცხადა იოანე ნათლისმცემლის მონასტრის ყოფილ მოლარის გერმოგენის ბოროტ-მოქმედებანი („სახ. ფურც“ №№ 834 და 848) და ამ თაობაზე ხსენებულ მონასტრის წინამძღვარმა არქიმანდრიტმა ნაზარიმ აღნიშნულ გაზეთის 848 ნომერში მოათავსა განმარტების წერილი. მან დასტამბა „ხაშმის აღმასრულებელ კომიტეტის მოხსენება“ ამ ბოროტ-მოქმედებაზე და თან დასძინა; „მონასტრის ყოფილ მოლარის მიერ ჩადენილ ბოროტმოქმედებაში არაფერ შუაშია არც წინამძღვარი (ბ. ნაზარი) და არც ძმანი მონასტრისაო“. ასეთივე ცნობები

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დაიბეჭდა „საქართველოში“ (№ 86) და „ერთობაში“ (№ 28). ორთავე გაზეთში მამა ნაზარის ეწოდა „მონასტრის ახალი (!) არქიმანდრიტი“.

ყოველივე ამის გამო მეკითხებიან: — რა აღმოაჩინა ხსენებულ მონასტერში რევიზიამ ჩემის მონაწილეობით და რას ნიშნავს „ახალი არქიმანდრატიო“? ამ სახით იძულებული ვარ ღია წერილით ვაცნობო საზოგადოებას „რევიზიის“ ისტორია, რომელიც, ვფიქრობ, არც ეხლა იქნება საზოგადოებრივ ინტერესს მოკლებული, რომ განახლებულ საეკლესიო ცხოვრებაში მაინც აღარ ექმნეს ასეთ ამბებს ადგილი.

23 ივნისის აღნიშნული „უქაზი“ კონტორისა გამომიცხადა თვით მამა ნაზარმა 1915 წ. აგვისტოს 13 რიცხვით, 413 ნომრით,—გარნა მე ფაქტიურად მივიღე ეს განცხადება იმავ თვის 17-ს. მან, როგორც თავმჯდომარემ კომისიისამ, მაცნობა, რომ კომისიის წევრნი ხართ—დეკ. გოროდცევი და დეკ. ნ. თალაკვაძეო, თან დასძინა, რომ დღიდგან მის მიერ უქაზის მიღებისა (29 ივლისი), ორი თვის განმავლობაში უნდა მოხდეს რევიზია საქართველოს ეპარქიის მონასტრებისა და ადგილობრივ შემოწმებულ იქმნას ნაღდი ფული და მთელი ქონება ყველა მონასტრებისა, გაშინჯულ იქმნას დავთრებიც და, რაც აღმოჩნდება, იმის შესახებ შედგენილი აქტები წარედგინოს კანტორასო. როდის მიიღებთ ფაქტიურ მონაწილეობას ამ მუშაობაში“?

ამ სახით, დღიდგან უქაზის მიღებისა (29 ივლ.) ოცი დღე თითქმის უკვე გასული იყო, როდესაც მამა ნაზარმა ეს მე მაცნობა (16 აგვისტო). 20 აგვისტოს თარიღით კი, № 348 დეკ. გოროდცევს რაპორტით მოუხსენებია კანტორისათვის, რომ ის (გოროდცევი) „ამ მიმდინარე მძიმე დროს თავს ვერ დაანებებს თვის სამრევლოს და საქმეს და ითხოვს განთავისუფლებას; თუ შეუძლებელია მისი განთავისუფლება აღნიშნულ რევიზორობისაგან, უკიდურეს შემთხვევაში, მიენდოს მას დასათვალიერებლად მხოლოდ რუსული მონასტრებიო“. კანტორამ შეიწყნარა გოროდცევის თხოვნა და თანახმად მისის რაპორტისა, ნება დართო მას დამოუკიდებლად გაუკეთოს რევიზია რუსულ მამათა მონასტრებს, გარნა რევიზიის შედეგი **კომისიის სახელით** მოახსენოს კანტორასო! ეს მაცნობა კანტორამ მეც იმავ წლის 6 ოკტომბრის თარიღით № 20190 და თან მატყობინებდა, რომ „დანარჩენ ქართულ მამათა მონასტრებიის და დედათა რუსულ მონასტრების რევიზია მოგენდო შენ (მე) და კომისიის თავმჯდომარეს, კეთილ-მოწესეს მონასტრებისას, არქიმ. ნაზარისო“.

ეს „უქაზი“ მივიღე კანტორიდან 7 ოკტომბერს, გარნა 11 ამა თვეს, № 516, მამა ნაზარი ისევ შემეკითხა: „როდის შეგიძლიათ მიიღოთ ფაქტიური მონაწილეობა კომისიის მუშაობაში აღნიშნულ მონასტრების ადგილობრივ შეკამოწმებლადო“?

19 იმავ ოკტომბერს, № 520, რაპორტით მოახსენა მამა ნაზარიმ კანტორას, რომ, „როგორც სარევიზიო კომისიის თავმჯდომარემ, ორჯერ მივმართვე მამა თალაკვაძეს თხოვნით, რათა ეცნობებია როდის შეუძლია მას მიიღოს მონაწილეობა სარევიზიო კომისიის მუშაობაში, მაგრად არც ერთზე და არც მეორეზე პასუხი არ გამცა,— გთხოვთ მოახდინოთ ჯეროვანი განკარგულებაო“. ამით მამა ნაზარი, როგორც ქვემოდ დავინახავთ, ორ მიზანს აღწევდა, ერთი რომ მთავრობას მიმცა პირში, მეორე,—თავიდგან მიშორებდა, როგორც მისთვის არასასურველ პირს კომისიაში. რომ ეს ასეა,—დავუგდოთ ყური ჩემდამი მოწერილ კანტორის „უქაზს“ ამის თაობაზე, 19 ნოემბრის თარიღით, № 23755: მაცნობებს რა მამა ნაზარის აღნიშნულ მოხსენებას, კანტორა „მომიწერს დაუყონებლივ მოვახსენო მას მიზეზი ჩემ მიერ საეპარქიო მთავრობის განკარგულების (აღნიშნულ უქაზებით) შეუსრულებლობისა და ჩემ მიერ მამა ნაზარისათვის პასუხის მიუცემლობისა“.

დეკ. ნ. თალაკვაძე.

მამული სამაჩაბლო

(წერილი ცხინვალიდან)

ამ სახელით ცნობილია ეხლანდელ გამიჯვნის დროს ის ქვეყანა, რომელიც მდებარეობს დიდ ლიახვის მარჯვენა და მარცხენა ნაპირებზე და მის შემდინარეთა ხევებზე და ხეობებზე დაბა ცხინვალის ჩრდილოეთის მხარეზე, აგრეთვე ჩრდილო-დასავლეთ და ჩრდილო-აღმოსავლეთით მდებარე მთის კალთები, რომელსაც ვახუშტის გეოგრაფიაში დვალეთი ეწოდება (ახლა მხოლოდ ლიახვის სათავეში მდებარე მხარეს მაღლა-დოვლეთი ჰქვიან, ეს მაღლა-დოვლეთი არ ეკუთვნის მაჩაბლებს, ეს საერისთავოა და სამაჩაბლო კი დაბლა-დოვლეთი იქნებოდა).

სამაჩაბლო ზომით 72,000 დესეტინას შეიცავს. აღმოსავლეთით საზღვრავს შემდეგის სოფლების მამულები: ქორდი, ერედვი, ვანათი, გერის ხეობა, ჩიფრანი, ზღუბირი. პირველი სოფელი გედევანიშვილებს და გლეხებს ეკუთვნის, ერედვი და დვანი ფავლენიშვილებს, სხვა დანარჩენი ერისთავებს. ჩრდილოეთით უძევს კავკასიონის ქედი, რომელიც ჰყოფს კავკავის ოლქს და გორის მაზრას, თავის უზარმაზარ საყინულეებით და საუკუნო თოვლით და აღპიურ ალმოვარ-სათიბებით. დასავლეთით საზღვრავს რაჭისა, საჩხერისა და შორაპის მაზრები ანუ ის სერები, რაც საიმერეთოსკენ წყალს გადაღვრიან, საფალავანდიშვილო და სახერხეულიძო მამულები, ყორნისი და მდინარე დირბის ფრონის შემდინარე ხევები და სამხრეთით ზემო-ნიქოზის და ცხინვალის და მეღვრეგისის მიჯნები. სამაჩაბლო წარმოადგენს ექვსს უმთავრეს ხეობას: დიდი ლიახვისას, ფაწისას, ქეშელთისას, ჯომაღისას, როკისას და ძარისას და დოდოთის მხარეს და წონანერნო.

სამაჩაბლო მამული უდიდესი მთა ადგილია გორის მაზრაში. ხაზინას ეკუთვნის მხოლოდ სამი ათასი დესეტინა, 69,000 დესეტინა კი მაჩაბლებს ეკუთვნოდათ. სამაჩაბლო მამული, როგორც სამხრეთის მხარე ბარი, ისე ჩრდილოეთი მხარე მთა, მეტად ნაყოფიერი და მდიდარი ბუნებიანია. სახნავ-სათესი ადგილები, როგორც სარწყავი ისე ურწყავი, უხვ მოსავალს იძლევა, როგორც პურს, ქერს, ისე სიმინდსა, ფეტვსა და სხვას. მთები საუკეთესო ნაძვნარი და წიფლნარი ტყეთ არის შემოსილი. თავდება ტყე და მის ზემოდ მშვენიერი სათიბები არის და მის ზემოდ საძოვარი ადგილები და მის ზემოდ კიდენ ტიტველა თოვლიანყინულიანი მთები იძლევა საუცხოო წყაროებს, რითაც შესდგება დიდი ლიახვი. მინერალური წყლები მრავალია, რომელთაც დიდი სამკურნალო თვისება აქვთ.

სამაჩაბლო, გარდა მცირე სამხრეთის ნაწილისა, ესე იგი ბარისა, ქართველების აყრის შემდეგ (ელბაქიძე, თარამაქ ძე), ოსებით არიან დასახლებული. კავკასიიდან გადმოსულან ჯერ სანადიროთ ამ უდაბნოში და მერე ბინადრად გაჩერებულან. ამაზე გარდმოცემები აქვთ. ოსების უმთავრესი წინაპრები ყოფილან: თომაანთი, გაგლოანთი, ჯიოანთი და თედეშვილები.

სამაჩაბლოს ისტორიული მპიშვნელობა ჰქონდა უწინ, როგორც უბედურების დროს შესახიზნი ქვეყანა და იმერეთს გადასავალი უახლოესი და უშიშარი გზა. ეს გზა კარგათ ყოფილა ნაკეთები საურმეთ, რის კვალიც ეხლა კარგათ ეტყობა. სამაჩაბლო მთაში უდიდესი ციხე სოხტა არის. დიდი გალავანი აქვს და მაჩაბლები მდგარან, აქაურ გაფანტულ სოფლებში ყველა საგვარეულო ოჯახ თავისი სიმაგრე კოშკი ჰქონდა, ეხლა ყველა ნახევარ გვერდ ჩამონგრეულია. სამაჩაბლოს შიშიანობის დროს შესასვლელი გზა იკვროდა გერის ხეობით ვანათის ანუ იულონის ციხით, კეხვის ციხითა და საქარულოს ციხითა. ეს კარებები შეუვალნი იყვნენ და იქ შემოსეული მტერი არავის ახსოვს. თვით მაჩაბლები თავადები არიან, მხოლოდ არ იყვნენ დიდებულები, მაგრამ თვის მიუვალ ადგილების მფლობელობით დიდებულ ერისთავებს თავს არ უკრავდნენ და თავის ლმობიერი მოპყრობით გლეხი ხალხისადმი დიდი პატივი და სიყვარული ჰქონდათ დამსახურებული. თვითონ მისდედდევდნენ მეურნეობას. ჰყავდათ წვრილფეხი და სხვილფეხი საქონელი ამერ-იმერეთის და კავკავის ოლქის საუკეთესო ჯიშებისა, და სცხოვრებდნენ შეძლებულად. მთა მათ ძღვნის მაკვასად ხარჯს მიართმევდა. რომელიც საგალდებულო ყოფილა და უჩისა და დამნაშავე თავის საყმოს თითონვე ასამართლებდნენ და დამნაშავეს საკანში ატუსაღებდნენ (ერთი ასეთი საკანი დღესაც ს. გუფთაში დარჩენილა). თომაშვილები აზნაურობდნენ ბოლო დროს, და მაჩაბლებს კიდეც ემოყვრებოდნენ. ოსები მაჩაბლებს ხშირად ეურჩებოდნენ კიდეც და დადებულ ხარჯს ანუ გადასახადს არ აძლევდნენ, რის შემდეგ მეფის ბრძანებით ამილახორები, როგორც მეფის ბრძანების ამსრულებლები, არბევდნენ ხოლმე. როცა რუსები შემოვიდნენ საქართველოში, მაშინ, იმ არეულ-დარეულობის დროს ოსებმა მაჩაბლებს ურჩობა გაუწიეს, და აღარას აძლევდნენ: მაშინ ხომ მთელი მთა ჰღელავდა და ბატონიშვილების ბინადრობა მთაში იყო და იმ ხალხის ძალას თითონ იყენებდნენ. ერთი რაზმი რუსეთისა სამაჩაბლოსკენ გამოემართა ანუ ზარ-მაზარ მთის ბილიკებით, თიბათვის დამდეგს თოვლიან ყინულიან ტბაზე, ყელის ტბაზე რომ შედგა, ყინული ჩაემტვრა და დაიღუპნენ. მეორეთ სხვა გზით დიდის ფაჭირვებით ჩამოვიდა ცხენოსანი რაზმი როკამდის და იქ დაიბანაკა. იქაურ ბალახში ერთი ბალახი ურევია საღმაწა ჰქვიან, რომელიც ზეკეულო ცხენებს ჰხოცავს, ის თივა შეაქამეს და ყველა ცხენები დაეხოცათ. ამის გამო მაჩაბლებს, როგორც ამ მთის პატრონებს, შვიდასი თუმანი გადაახდევინეს ჯარიმა და ცხენების ფასი, ის შარი მოსდეს, რომ თქვენ იცოდით და არ გაგვაფრთხილეთო. ამის შემდეგ მთა უფრო გადუდგა მაჩაბლებს და ოსებისა და მაჩაბლების მდგომარეობა გამწვავდა. მერე ხომ დაღისტანიც აიშალა და ოსებიც მიემხრნენ შამილს მახაბათა თომაშვილის მეთაურობით. ესენი დამარცხდნენ და მთელი თომაანთ ოჯახი ციმბირში გადაასახლეს. მას უკან ვორონცოვთან შევიდა საჩივრები მაჩაბლებისა. ოსები ამტკიცებდნენ, რომ მაჩაბლებს არასოდეს ყმები არა ჰყოლიათო. მაჩაბლები კი თავის ბატონობას ამტკიცებდნენ, ერთი ხანობა ოსებმა გაიმარჯვეს, და მაჩაბლებს მთა ერთმეოდათ. მაშინ მოხუცი მაჩაბლები ეახლნენ მეფის ნაცვალ ვორონცოვს თბილისში, კისერზე დაგრეხილი წნელები ჩამოიკიდეს, ფეხშველა შევიდნენ და მოწიწებით მოახსენეს: მთა ჩვენია, ცხენები, რომ საღმაწათი დაგეხოცათ, ჩვენ გვაზღვევინეთო, რადგან გვითხარით, რომ თქვენი მამული იყო და თქვენ უნდა გაგეფთხილებინეთო, და ახლა კი ჩვენათ აღარ სცნობთო, აი წნელები ჩვენის ხელით კისერზე შეგვიბამს და უბრძანე ბარე ჩამოგვახრჩონო“. მაშინ ვორონცოვი შეუდგა მორიგებით საქმის გათავებას და 1852 წელში უკვე ასე გაათავეს საქმე ოსებთან: ოსები პირად ყმობისაგან გაანთავისუფლეს, იგინი სახაზინო გლეხებათ შერიცხეს, მაჩაბლებს ხუთასი თუმანი საშვილიშვილო პენსია დაუნიშნეს და მხოლოთ ოსებს ნება მისცეს მდგარიყვნენ მაჩაბლების მამულზე მანამდის, სანამ სახელმწიფო მათ, ოსებს, სხვა უკეთეს ადგილზე გადაასახლებდა. მანამდის ეს გახდებოდა, ოსებს მაჩაბლებისთვის უნდა ეძლიათ ათის თავი ყველა ამ ქვეყნიურ ნაწარმოებ-მოსავლისგან, საპირო საძოვრები, ტყე და სახნავი უნდა მისცემოდათ ოსებს და დანარჩენი ტყე და საძოვარი რჩებოდა მორჩილების განკარგულებაში. ასე იყო დღევანდლამდე. მაჩაბლები იღებდნენ ყველაფრიდგან მეათედს. მაგრამ ამის აღებაზედაც ბევრი უსიამოვნება უხდებოდათ, და თითქმის ყველა მაჩაბლები, რომლებიც მთაში დადიოდნენ ღალების, ასაღებად, ოსების ხელით კვდებოდნენ. შემდგომ მეათედი შეაფასეს ოსებმა ტ მაჩაბლებმა და ფულად აძლევდნენ მეათედ ღალას, რომელიც არ აღემატებოდა ხე-ტყის შალბაშიანათ და საბალახოს იჯარებით ორს თუმანს. ამ ბოლო დროს, როცა საერობო და სახელმწიფო ხარჯი დაადეს მამულზე, მაჩაბლების შემოსავალი ამ გადასახადებსაც აღარ უძღვებოდა და აუარებელი ნედოიმკა დაედოთ მაჩაბლებს. ამ ხუთი წლის განმავლობაში სულ სეკვესტრი ჰქონდა დადებული და მაჩაბლები უშემოსავლო რჩებოდნენ და დიდ გაჭირვებაში ჩავარდნენ. მამულზე გული აიყარეს და ცდილობდნენ, რაც შეიძლებოდა, მალე ფულად ექციათ, სხვებზე გაეყიდნათ, ცალკე მოვალეებს აწერილი ჰქონდათ და ამ გარემოებამ მიიყვანა დღეს მაჩაბლები, რომ მათ სამაჩაბლო მამული თითქმის აღარა აქვთ.

ა. მაჩაბელი.

(დასასრული იქნება)

კორესპონდენცია

გურია-ოდიშის სამღვდელოება

21 აპრილს დ. ახალსენაკში მოხდა ოდიშის სამღვდელოების კრება. ამ კრებას, სხვათა შორის, დაესწრნენ გურიის სამღვდელოების წარმომადგენელი და საქართველოს საკათალიკოსოს მთავარ მმართველობის წევრი ბ-ნი იპ. ვართაგავა. კრებაზე გამოირკვა ფრიად არა-სასიამოვნო მოვლენა: მთელის ოდიშის სამღვდელოება გაყოფილა ორ ბანაკად (რიცხვი თითქმის თანასწორია). ერთსა სურს ახალ ცხოვრებას შეეგუოს, აღდგენილ ეკლესიას და თავისუფალ ხალხს ემსახუროს; მეორე კი რეაქციონურია, ძველის მოტრფიალე და პირადი გამორჩენა-ანგარიშის აღმსარებელი. ამ ორ ბანაკს შორის ცხარე კამათი გაიმართა.

2 მაისს ფოთში უნდა მოხდეს მთელის ეპარქიის (გურია-ოდიშის) სამღვდელოების კრება. გურიის სამღვდელოების ერთ ნაწილს გადაწყვეტილი აქვს ოდიშს გამოეყოს, უკეთუ ოდიშელ სამღვდელოების ნაწილი (თითქმის ნახევარი) არ მოიშლის რეაქციონურის გზით სიარულსაო.

შემოწირულებანი

პრაპორჩიკმა დავით ხმალაძემ გაზეთი, „საქართველო“ ნახევარ წლით გაუწერა ავადმყოფ ჯარისკაცებს 366 საველე სათადარიგო ჰოსპიტალში.

—

„განათლების“ საზოგადოების საქალბო სემენარიასთან არსებულ წიგნთსაცავის სასარგებლოთ შემოსწირეს: ვ. ნ. და ა. ს. ბაქრაძეებმა 20 მ., თითო თუმანი: ე. ე. ვირსელაძემ, ვ. ი. გოგაგამ და მ. ი. ჯაფარიძემ ნაცვლად დარეჯან იოსების ასულის ჯაფარიძის კუბოზე გვირგვინის დადებისა.

„განათლების“ საზოგადოების გამგეობა დიდ მადლობას უძღვნის შემომწირველთ.

—

ტბიანში (კახეთი) იოსებ ქადაგიძის ოჯახში **ირ. ევდოშვილის** ოჯახის სასარგებლოდ შეგროვდა 35 მან. შემოსწირეს 6 მან. კოდა ზედელაშვილმა; ხუთ ხუთი მან., მიხ. ჯანყარაშვილმა და ალ. პაპიაშვილმა; სამ-სამი მანეთი: ალ. თათარაშვილმა და ნ. სომხიეგმა; ორ-ორი მანეთი: მღ. კ. ნინიკაშვილმა, სანდრომ და იოსებ ქადაგიძე; თითო მანეთი: რაჟდ. კიკილაშვილმა, მღ. შანშიაშვილმა, შაქრო პაპიაშვილმა, ივ. ჯანყარაშვილმა, გიო ლათიგაშვილმა, იოს. თხილაძემ, სერგო ავეტიქოვმა.

რედაქტორი **გრიგოლ ვეშაპიძე.**

გამომცემელი **ამხ. „საქართველო“.**

ამიერ-კავკასიის რკ. გზის

ვატარებლების მიმოსვლა

(დრო ნაჩვენებია თფილისის)

თბილისიდან გადის:

ბათუმისკენ საფ. № 3, 11.03 დილ.
„ სამგზ. № 9, 11.43 საღ.
ბორჯომისკენ სამგზ. № 19, 3.20 დღ.
„ „ № 17, 8.27 დილ.
გორისაკენ სამგზ. № 61, 9.10 დილ.
ბაქოსაკენ ჩქარ. № 6, 9.20 დილ.
„ სამგზ. № 8, 3.54 დღ.
„ საფ. № 4, 9.28 საღ.
ყარსისაკენ სამგზ. № 4-8, 11.13 საღ.
თელავისაკენ № 4, 8 „ 58 „ დილ.

თფილისში მოდის:

ბათუმიდან სამგზ. № 10, 7.51 დილ.
„ საფ. № 4, 8.38 საღ.
ხაშ.-ბორჯ. სამგზ. № 20, 7.43 დილ.
„ სამგზ. № 12, 10.12 საღ.
გორიდან სამგზ. № 62, 6.34 საღ.
ბაქოდან საფ. № 3, 10.08 დილ.
„ სამგზ. № 7, 4.12 საღ.
„ ჩქარ. № 5, 10.40 საღ.
თელავიდან № 3, 6.24 საღ.
ყარს-ჯულფ. საფ. № 3***, 8.10 დილ,

ექიმი

მ. ი. ფაჩნაძე

იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულ. ავადმყოფებს ბუდან დღე, კვირა-დღის გ რდა საღამოს 5—7 საათამდე, ბგლისკის ქ. № 4. (ი — 202—)

დამტკიცებულ ექიმებისგან

ქალაქ ახალციხის მე

კალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი ოს. კადეტთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ ინვალიდებიან ავადმყოფებს მიიღებს ოდიდან ქ. № 8.

ექიმი კბილისა

ე. ივ. გალარჯაშვილი-მათეშვილისა

იღებს ავადმყოფებს:

დილით 9—2 საათ. საღ. 5—7 საათ. ჩერქეზიშვილის და რეუტოვის ქუჩის კუთხე № 20.

ექიმი

გ. ვ. ფუხაკე

იღებს ხალხსა ავადმყოფთ

საღამოს 5-6 ს.-მდე, კვირა დღეს გარდა

მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა № 67; ოფიციერთა საეკონომიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ; სახლი სვანიშვილისა. ტელეფონი № 5—77.

ოლიგეინის ბრ. და სამხედრო ქუჩის კუთხეში, ფოსტა-ტელეგრაფის პირდაპირ გიბსრა

ახალი აფთიაქი

ბრალეზოგის ასოციაციისა

ექიმი

ე. ლ. ფალამგარიძე

იღებს საბებიო და საშვილოსნოს ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე.

მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № 7.

ექიმი

მ. ფ. მგალობლიშვილი

ქალებისა და საქირურგიო სნეულებით ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე.

მისამართი: ოლდას ქუჩა № 41, ზემო სართული, ტელ. 9—53.

ექიმი

მ. გ. ვეფხვაძე

ტომსკის უნივერსიტეტის ვენერიულ კლინიკის ორდინატორად ნამყოფი, იღებს ავადმყოფებს კანისა და ვენერიულის სნეულებით ყოველ დღე 3—5 საათამდე, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ, რაზიეზდის ქუჩა, № 19.

ექიმი

მ. დ. ღინაგლოვრიშვილი

ყოფილი ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტის თერაპევტიული კლინიკებისა. შინაგანი სნეულებანი გულისა, ფილტვისა და სისხლის სნეულ. სპეციალურად იღებს საღ. 5—7 საათამდე ყოველდღე გარდა ხუთშაბათისა.

შიხეილის პრ. № 36, მეორე სართული.

ექიმი

ივანე თიკანაძე

დაბრუნდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება საღამოს 5—7 საათამდე.

მისამართი: კიროჩნის ქუჩა, 18

ტელეფონი № 11—82

ექიმი

ფონ-ირტელი

(შიხეილოვის პროსპ. 128, კრილოვის ქუჩის კუთხე, 1, შესავალი კრილოვის ქუჩიდან, სახლი ოჰანეზოვისა).

მოხეცოვის სახაზინო საავადმყოფოს ყოფილი ორდინატორი, სპეციალისტი დოსტაქრობისა, საშარდე მილისა, სქესობრივი ორგანოებისა, სიფილისისა **და** მის შედეგებისა (საშარდე მილის დავიწროება), სქესობრივი უძლურებისა, სიმსივნისა, ჭრილობისა, ბუასილისა, ოფითრანასი, საშარდე ბუშტის სნეულებისა **და** საშვილოსნოსი. ორივე სქესის ავადმყოფების მიღება ხდება დილის $9^1/_2$-დან 1 საათამდე **და** ნაშუადღევის 5—9 საათამდე.

ვერდენის „914“ და „606“

შეფხაპუსება

საავადმყოფო

საზეიმო ექიმ სპეციალისტებისა მოსეარული ავადმყოფებისთვის:

დიდი ვანქის ქუჩა № 3. ალექსანდრეს ბაღის ახლო, ტელეფონი 431.

ავადმყოფების მიღება: დილის 10 საათიდან 5 საადამდე.

ბელანუე—ბავშვთა შინაგან ავადმყოფობისა. ღებულობს 10—12 ს. ყოველდღე.
გეინეცი—თვალის ავად. 2—3 საათ. ორშაბათობით და ოთხშაბათობით.
ასპიხოვი—ყელის, ყურის და ცხვირ. 1—2 საათ. ორშაბათ. და ოთხშაბათ.
ფირადოვი—ქირურგ. ავად. 12—1 საათამდე.
მონხე—ბავშვთა შინაგან ავად. 1—3 საათამდე ყოველ დღე.
ჩუდნოვსკი—შინაგან და ნერვიულ ავად. 12—1ს ათ. ხუთშაბ. და კვირაობით.
ბეგზადოვი—ქალთა და საბებიო ყოველ-დღე 2—3 საათამდე.
იოხელიანი—ქალთა ტ საბებიო ავად. ღებულობს ორშ., ოთხშ. ტ პარ. 11—12 ს.
ნარიმანოვი—ვენერიული ავად. ყოველ-დღე 10—11 საათამდე.
დეკანოზოვი—ქალთა ავად. სამშაფათ. ხუთშაბ. და შაბათობით 12—1 საათ.
ტროიცკაია—ქალთა და ქირურგ. ავად. ყოველდღე ქირურგ. 2—3 საათამდე.
ქალთა ავადმყოფ. 3—4 საათამდე.
ბაგდოევისა—კბილის ექიმი ყოველ-დღე 3—5 საათამდე.
ალიხანოვისა—კბილის ექიმი ყოველ-დღე 10—12 საათამდე.

კონსულტაცია, ოპერაცია, მასაჟი, ყვავილის აცრა, ანალიზი, ჰიპნოზი, ძიძათა და მოსამსახურეთა გაშინჯვა, სისხლის გაშინჯვა სიფილისტიანებისა.

საათვალეებიხ შემოწმება.

(100—667—1)

1917 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დასურათებულ ხაუმაწვილო ჟურნალ

„ნაკადულ“-ზე

წელიწადი მეთოთხმეტე

ჟურნალი „ნაკადული“ გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

ჟურნალი გამოდის თვეში ოჯჯერ

24 წიგნი „ნაკადული“-სა მცირე წლოვანთათვის. **12** წიგნი „ნაკადული“-სა მოზრდილთათვის.

ყოველი წიგნის 1-ლ გვერდზე იქნება მოთავსებული გამოჩენილ მხატვართა ნახატი

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მან. იმათთვის, ვინც ჟურნალს რედაქციაში მოიკითხავს, გაგზავნით კი 6 მან. ნახევარ წლით—3 მ. გაგზავნით 3 მ. 50 კ., ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის 24 **წიგნი** 3 მ. გაგზავნით 3 მ. 50 კ. მოზრდილთათვის 12 **წიგნი**—3 მან. გაგზავნით 3 მ. 50 კ. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

ფოსტისთვის: Тифлисъ Головинскій пр., 8. შემოსასვლელი დავითის ქ. № 2. დაწვრილებით ჟურნალში. რედაქტორი **ნინო ნაკაშიძე**

გამომცემელი **თ-დ პავლე იოსების-ძე თუმანიშვილი.**

(291—26)

თევზის მრეწველნი

ძმ. ალეგველოვები

ბუშკინის ქუჩა, საკუთარი სახ., № 9, ტელეფონი № 712.

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და სავაჭრო სახლ. „ლ. ვალიდოვის-შვილი, სამრეწველოებიდან ახალი ქვირითის ხიშილადა, მცირე მარილიანი, შავი „მეშოჩნი“ ხიზილალა. მივიღეთ საუკეთესო სალიანის შამაიები მუდმივ გვაქვს ცოცხალი თევზი. აგრეთვე ახალ-ახალი მტკვრის ხუთი, თართი, ფარგა და ლოქო, გვაქვს აგრედვე მიღებული ყოველგვარი კონსერვები და სარდინკები რუსეთის და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ხანგრძლივ ინახება.

ქარებს (რევმატიზმის),

ნეკრესის

თირკმელების (ჭაჭეგის)

და სხვა ამგვარ ავადმყოფობის დროს უებარი წამალია „**შროდნალ**“, და მაზი წასასმელი „**ატარ**“, სრულიად უვნებელია და მოქმედობს ძლიერ კარგად. ფასი „**შროდნალისა**“ ხუთი მანეთი და მაზისა სამი მანეთი. მთელი წამლობისათვის საჭიროა ოთხი ფლაკონი „**შროდნალი**“ და ოთხი კოლოფი მაზი „**ატარ**“. სხვა ქვეყნებში იგზავნება ხუთ მანეთის ბეს შემდეგ.

დასაკვეთად და მოსალაპარაკებლად უნდა მიმართოთ მხოლოდ პარიზის საფარმაცევტო ლაბორატორიის თბილისის განყოფილებას.

თბილისი, ლორის-მელიქოვის ქ. № 16: გან. 6—9, სახელმწიფო ბანკის მახლობლად.

Тифлисское Отдѣленіе Парижской-фармацевтической Лабораторіи Тифлисъ, Лорисъ-Меликовская № 16, отд. 6—9. Противъ Государственнаго Банка.

სტამბა „ცხოვრება“ ასლან ქადაგიძისა, გიბაგეის შესახვევი № 4.